

DOBERMANN

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

SISÄLLYSLUETTELO

I	JOHDANTO	3
II	JALOSTUSTAVOITTEET	3
II A	ANATOMIA	3
II A 1	Rotumääritelmä	3
II A 2	Rotumääritelmän tulkintaohje	6
II B	LUONNE	10
II B 1	Luonteen rotumääritelmä	10
II B 2	Luonteen tulkintaohje	10
II C	KÄYTTÖMINAISUUDET	11
II D	TERVEYS	11
II D 1	Vakavat, herkästi kuolemaan johtavat sairaudet	11
	- Maksasairaus, krooninen aktiivinen hepatiitti / CAH (PEVISA)	11
	- Sydänsairaus, dilatoiva kardiomyopatia	11
	- Vatsalaukun kiertymä	11
II D 2	Vakavat, jossain määrin hoitoihin vastaavat sairaudet	11
	- Verenvuototaipumus, von Willebrandtin tauti	11
	- Kaularangan instabiliteetti	11
	- Selkärangan alueen muutokset (spondyloosi ja cauda equina syndrooma)	11
II D 3	Vähemmän vakavat sairaudet	12
	- Lonkkaniveldysplasia, HD (PEVISA)	12
	- Silmäsairaus, PHTVL/PHPV (PEVISA)	12
	- Ihosairaudet (demodex, allergiat, follikulaarinen dysplasia)	12
	- Kilpirauhasen vajaatoiminta, hypotyreoosi	12
	- Tasapaino-, ja kuulohäiriö, vestibulaarisyndrooma, päntärisijät	13
	- Kasvuhäiriöt (panosteitti)	13
III	JALOSTUSTA EDISTÄVÄT MÄÄRÄYKSET JA OHJEET	13
III A	YLEISET MÄÄRÄYKSET	13
III A 1	Rekisteröinti	13
III A 2	Koiranäyttelyt	13
III A 3	Luonnetestit	13
III A 4	Palveluskoirakokeet	13
III A 5	Valionarvosäännöt	14
III A 6	Koiran kauppa	14
III B	ROTUKOHTAISET MÄÄRÄYKSET	14
III B 1	Lonkkaniveldysplasian (HD) vastustaminen	14
III B 2	Silmäsairauden (PHTVL/PHPV) vastustaminen	14
III B 3	Maksasairauden (CAH) vastustaminen	14
III C	ROTUKOHTAISET OHJEET	15
III C 1	Pentuvälitys	15
III C 2	Muut jalostusohjeet	15
IV	TILANNESELVITYS	20
IV A	ROTUYHDISTYS	20
IV B	DOBERMANNIN TAUSTA JA KEHITYMINEN	21
IV C	DOBERMANN MAAILMALLA - LEVINNEISYYS	21
IV D	DOBERMANN SUOMESSA - ENSIASKELEET	21
IV E	REKISTERÖINTITILASTOT	22
IV F	NÄYTTELYTILASTOT	24
IV G	LUONNETESTITILASTOT	25
IV H	PALVELUSKOIRAKOETILASTOT	26
IV I	HD - TILASTOT	27
IV J	PHTVL/PHPV - TILASTOT	28
IV K	CAH - TILANNE	28
IV L	VON WILLEBRANDTIN TAUTI	29
IV M	KARDIOMYOPATIA	29
IV N	KAULARANGAN INSTABILITEETTI	29
V	JALOSTUSORGANISAATIO	29
V A	OHJESÄÄNTÖ	
VI	TOIMEENPANO - OHJELMAT	30
VI A	ANATOMIA	30
VI B	LUONNE	30
VI C	KÄYTTÖMINAISUUDET	30
VI D	TERVEYS	30
VI D 1	Lonkkaniveldysplasia	30
VI D 2	Silmänpohjan sairaus	30
VI D 3	Krooninen aktiivinen hepatiitti	30
VI E	YLEISTÄ	31
	Sanasto	31

I JOHDANTO

Rotukohtaista tavoiteohjelmaa vaaditaan silloin kun rotuyhdistykset hakevat SKL:n hyväksymistä jollekin poikkeukselliselle jalostukselliselle toimenpiteelle. Yleisimpiä tällaisia ovat erilaiset PEVISA-ohjelmat. SDY on syystä tai toisesta saanut PEVISA-ohjelmansa ilman uudistettua yksilöityä ohjelmaakin. Rotukohtaisen tavoiteohjelman laatiminen ja sen noudattaminen on toki perusteltua muutenkin. Tämä ohjelma korvaa SDY:n edellisen vuonna 1992 laaditun ohjelman.

Tavoiteohjelman tarkoituksena on koota yhteen oleellinen tieto rodusta, sen taustoista ja jalostuksen suunnittelussa ja toimeenpanossa tarvittavista taustatekijöistä. Sen avulla voidaan ohjata rodun kehitystä määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. Tavoiteohjelmaan perehtyminen ja sen tunteminen on rodun kasvattajille ja miksei harrastajillekin ensiarvoisen tärkeää. Rotukohtaisen tavoiteohjelman tarkoitus on antaa myös rodun ulkopuolelle tärkeää tietoa rodun tilasta ja rotujärjestön toiminnasta ja sen kyvystä hoitaa sille uskottua tehtävää.

Jalostuksellahan tarkoitetaan määrätietoisella valinnalla ja suunnitelluilla parituksilla aikaansaatu eläin-kannan laadun parantamista. Laadun nousu johtuu siis pelkästään perinnöllisistä tekijöistä. Eläinten saama ravinto, hoito ja koulutus nostavat toki niiden tasoa, mutta tällöin kyse ei ole jalostuksesta. Näin aikaansaatu tason parannus ei periydy.

Tämän tavoiteohjelman pitäisi vastata seuraaviin kysymyksiin. Missä olemme = TILANNESELVITYS. Mihin pyrimme = JALOSTUSTAVOITTEET. Miten sinne pääsemme = TOIMEENPANO-OHJELMAT. Mitä sääntöjä matkallamme on = JALOSTUSTA EDISTÄVÄT ROTUKOHTAISET MÄÄRÄYKSET JA OHJEET. Ohjelmassa pyritään tuomaan julki ne tavoitteet, joita dobermannjalostukselle nyt olisi asetettava. Ohjelma ei ole mikään ikuinen totuus ja sitä on tarkistettava ja painopisteitä on muutettava aina tarpeen vaatiessa.

II JALOSTUSTAVOITTEET

II A ANATOMIA

II A 1 Rotumääritelmä

Rotumääritelmä on ainoa kansainvälisesti määritelty dobermannjalostuksen tavoiteohjelma. Sen noudattamista on kaikkien dobermanniyhdistysten ympäri maailman pidettävä tärkeimpänä ohjenuoranaan dobermannin jalostusta suunnitellessaan ja toteuttaessaan. Kunkin maan tilanteesta riippuen on kunkin jalostusta johtavan organisaation itse tehtävä ne valinnat ja painotukset, joihin jalostuksen pääpaino kulloinkin asetetaan.

Rotumääritelmät ovat yleensä perua ajoilta, jolloin rotuja luotiin, siksi niiden pääpaino on usein anatomian puolella. Dobermannin rotumääritelmänkin pitää sisältää anatomian lisäksi vain vähäisiä mainintoja luonteesta. Terveystietä rotumääritelmät eivät useinkaan puhu mitään, mutta nykypäivänä koiran terveyden tärkeys ajaa kiistatta ohi sekä rakenteen että myös luonteen. Mitään hyötyä ei voi olla sen enempää hyvästä rakenteesta kuin luonteestakaan, jos koira on sairas.

Rotumääritelmät eivät myöskään ole ikuisia vaan tilanteen mukaan muuttuvia ohjeistuksia. Nykyinen voimassa oleva dobermannin rotumääritelmä on hyväksytty FCI:ssa helmikuun 14. 1994.

FCI Rotumääritelmä N:ro 143 / 14.02.1994 / D
DOBERMANN

ALKUPERÄMAA: Saksa

KÄYTTÖ: Seura-, suojelu- ja palveluskoira

FCI-LUOKITUS: Ryhmä 2: pinseri ja snautseri, molossityyppiset ja sveitsiläiset karjakoirat
Jaosto 1: pinseri ja snautseri, jotka osallistuvat kokeisiin.

LYHYT KATSAUS RODUN HISTORIAAN

Dobermann on ainoa saksalainen rotu, joka kantaa ensimmäisen tunnetun kasvattajansa, Friedrich Louis Dobermannin (eli 02.01.1834 - 09.06.1894) nimeä. Perimätiedon mukaan hän oli veronkantaja, ulosottomies ja siinä sivussa Apoldan kaupungin koirarankkuri, jolla oli lakisääteinen oikeus ottaa kiinni irrallaan juoksevat koirat.

Tästä valikoimasta hän valitsi omaan kasvatustyöhönsä erityisen teräviä yksilöitä. Dobermannin kehityksessä näyttelivät merkittävää osaa varmasti niin sanotut "teurastajankoirat", joiden silloisissa oloissa voidaan katsoa olleen jo melko yhtenäinen "rotu". Nämä koirat olivat eräänlainen sekoitus nykyisen rottweilerin edeltäjä ja tietyn tyyppistä mustaa, ruosteentunnaista merkein varustettua, Thüringenissä vaikuttanutta paimenkoiraa.

Edellä mainittuja koiria yhdistäen aloitti Louis Dobermann kasvatustyönsä 1870 luvulla. Tällä tavoin hän sai aikaan "oman rotunsa" --- käyttökoiria, jotka eivät olleet vain valppaita vaan myös "pelottomia piha- ja kotikoiria". Näitä koiria käytettiin paljon sekä vartio- että poliisikoiratehtävissä. Rodun suosio poliisikoirana hankki sille lisänimen "santarmikoira". Metsästyksessä dobermanneja käytettiin enimmäkseen taistelussa petoeläimiä vastaan. Näiden edellä kuvattujen ominaisuuksiensa ansiosta oli lähes itsestään selvää, että dobermanni tuli virallisesti nimetyksi poliisikoiraksi jo 1900-luvun alussa.

Dobermannjalostuksen tavoitteena on keskikokoinen, lihaksikas ja voimakasrakenteinen koira, joka masastaan huolimatta on linjoiltaan jalo ja elegantti. Sen tulee parhaalla mahdollisella tavalla soveltua niin seura-, suojele-, palvelus - kuin perhekoiraksi.

YLEISVAIKUTELMA

Dobermann on keskikokoinen lihaksikas ja voimakasrakenteinen. Ihannekoira on linjoiltaan elegantti, uljasryhtinen, olemukseltaan temperamenttinen ja ilmeeltään päättäväinen.

TÄRKEÄT MITTASUHTEET

Dobermannin tulee, erityisesti urosten, näyttää rungoltaan lähes neliöltä. Rungon pituus (rintaluusta istuinluuhun) ei uroksilla saa ylittää säkäkorkeutta 5 % enempää eikä nartuilla 10 % enempää.

LUONNE

Dobermannin perusolemus on ystävällisen rauhallinen, perheeseen kiintynyt ja lapsirakas. Dobermannilla tulee olla eloisa temperamentti ja kohtuulliseksi määriteltävä terävyys. Ärsytyskynnyksen tulee olla kohtuullisen korkea. Koska dobermannilta edellytetään hyvää ohjattavuutta ja iloista työskentelyä, ovat toimintakyky, rohkeus ja kovuus huomionarvoisia ominaisuuksia. Jotta dobermannin valppaus soveltuisi ympäristöönsä, on kiinnitettävä erityisesti huomiota sen itsevarmuuteen ja pelottomuuteen.

PÄÄ

Yläosa: Voimakas, kokonaisuuteen sopiva. Ylhäältä katsottuna pää muistuttaa tylppää kiilaa. Päälaen poikkilinja on edestä katsottuna lähes vaakasuora eikä korvien suuntaan laskeva. Kuonon selästä lähes suoraan jatkuva päälaenluun linja pyöristyy hivenen niskaan päin. Kulmakarvojen kaariluu on hyvin kehittynyt, muttei korostunut. Otsavako on havaittavissa. Takaraivonluu ei saa olla silmiinpistävä. Pään sivut eivät saa vaikuttaa ulkonevilta kun päätä tarkastellaan sivulta ja ylhäältä. Yläleuan ja poskiluun sivuilla olevan kevyen kaarevuuden on oltava sopusoinnussa pään kokonaispituuteen. Pään lihakset ovat voimakkaasti kehittyneet. Otsapenger: Otsapenger on heikko, mutta näkyvän selkeästi muodostunut.

PÄÄN ILME

Kirsu: Kirsu on hyvin muodostunut, enemmän leveä kuin pyöreä, suuret sierainaukot. Kokonaisuus ei saa olla esiin työntyvä. Mustilla koirilla kirsu on musta, ruskeilla vastaavasti vaaleampaan sävytykseen sopiva.

Kuono: Kuonon tulee olla oikeassa suhteessa kallo-osaan ja sen tulee olla voimakkaasti kehittynyt. Kuono on syvä, suuaukon on ulottuttava poskihampaisiin asti. Kuonon tulee olla leveä aina kulmahampaiden alueelle asti.

Huulet: Huulet ovat kuivat ja leukaluita myötäilevät. Niiden on tiiviisti peitettävä suuaukko. Huulien pigmentti on tumma, ruskeilla hieman vaaleampi sävy.

Leuat / Purenta / Hampaat: Voimakas, leveä ylä- ja alaleuka. Saksipurenta, hammaskuviossa 42 normaalikoista hammasta.

Silmät: Silmät ovat keskikokoiset, ovaalinmuotoiset ja tummat. Ruskeilla koirilla sallitaan hieman vaaleampi värisävy. Luomet ovat tiiviit ja luomien reunat ovat karvoittuneet.

Korvat: Korkealle kiinnittyneet tyvistetyt korvat ovat pystyt ja suhteessa pään kokoon. Jos maassa on tyvistyskielto, arvostellaan tyvistetyt ja tyvistämättömät korvat saman arvoisina. (Tyvistämättömien korvien tulisi olla keskikokoiset ja niiden etureuna laskeutuu tasaisesti poskea pitkin).

KAULA

Pitkähkö suhteessa päähän ja runkoon. Kuiva ja lihaksikas. Niskalinja on ylösnouseva ja hieman kaartuva. Kaulan asento on ryhdikäs ja jalo.

RUNKO

Säkä: Erityisesti uroksilla selväpiirteinen, korkea ja pitkä, muodostaen täten selän lantiota kohden laskevan linjan.

Selkä: Selkä on lyhyt ja tiivis. Selkä ja lanne ovat leveät ja lihaksikkaat. Nartuilla voi lanneosa olla nisien takia hieman pidempi kuin uroksilla.

Lantio: Tuskin havaittavasti ristiluista hännäntyveen päin laskeva ja vaikuttaa näin hieman pyöristyneeltä. Lantio ei ole suora eikä silmiinpistävästi laskeva (luisu). Lantio on leveä ja voimakaslihaksinen.

Rinta: Rinnan pituuden ja syvyyden on oltava oikeassa suhteessa rungon pituuteen. Kylkiluut ovat kevyesti kaareutuvat ja rinnan syvyyden tukisi olla noin puolet koiran säkäkorkeudesta. Rinta on leveä ja edestä voimakkaasti esiin tuleva (eturinta).

Vatsalinja: Viimeisistä rintaluista lantioon asti on vatsalinja selkeästi ylösvetäytynyt.

Häntä: Häntä on ylös kiinnittynyt ja lyhyeksi, kahden nikaman mittaiseksi tyvistetty. Maissa, joissa hännän tyvistäminen on kiellettyä, voidaan häntä jättää luonnolliseen tilaansa.

RAAJAT / ETURAAJAT

Yleisesti: Eturaajat ovat joka puolelta katsottuina lähes suorat, siis kohtisuoraan alustaan nähden. Eturaajat ovat rakenteeltaan voimakkaat.

Lapa: Lapaluu on tiiviisti rintakehän myötäinen, se pistää esiin okahaarakkeiden yläpuolelta ja on lihaksikas lapaluun harjanteen molemmin puolin. Lapa on mahdollisimman viisto ja taakse kiinnittynyt. Lavan vaaka-suora kulma on noin 50 astetta.

Olkavarsi: Olkavarsi on pitkäkö ja voimakaslihaksinen. Se muodostaa lapaluun kanssa noin 105 - 110 asteen kulman.

Kynnärpäät: Kynnärvarsi on voimakas, suora ja lihaksikas. Pituus tasapainoisessa suhteessa kokonaisrakenteeseen.

Etutassun nilkkanivel: Voimakas.

Väläkämmen: Luut ovat voimakkaat, edestä katsottuna suorat, sivusta katsottuna aavistuksen viistot (korkeintaan 10 astetta)

Etutassut: Tassut ovat lyhyet ja tiiviit. Varpaat ovat ylhäältä kaarevat (kissan tassut), kynnet ovat lyhyet ja mustat.

RAAJAT / TAKARAAJAT

Yleisesti: Koska dobermannilla on selväpiirteinen lantion lihaksisto, vaikuttaa lonkkien ja ristiluiden alue takaa katsottuna leveältä ja pyöristyneeltä. Lantiosta reisiin ja sääriin lähtevät lihakset leventävät reiden aluetta, polven seutua ja sääriä. Voimakkaat takaraajat ovat suorat ja samansuuntaiset.

Reisi: Pitkäkö, leveä ja voimakaslihaksinen. Reisiluu on lonkkaan nähden hyvin kulmautunut, vaakatasoon noin 80 - 85 asteen kulmassa.

Polvi: Polvinivelen alue on voimakas ja koostuu reidestä, säärestä ja polvilumpiosta. Polven kulmaus on noin 130 astetta.

Sääri: Sääri on keskipituinen ja sopusoinnussa takaraajan kokonaispituuteen.

Kinnernivel: Keski voimakkaat ja samansuuntaiset. Kinnernivel yhdistää sääriluun ja väliljalanluun (kulma noin 40 astetta).

Välijalka: Lyhyt ja kohtisuorassa alustansa nähden.

Takatassut: Samoin kuin etutassuissa, ovat takatassujen varpaat lyhyet, kaarevat ja tiiviisti yhdessä. Kynnet ovat lyhyet ja mustat.

LIIKKEET

Liikkeillä on erityisen tärkeä merkitys niin suorituskyvyn kuin ulkonäönkin kannalta. Dobermannin liikkeiden tulee olla joustavat, elegantit, ketterät ja vapaat. Askel on pitkä. Etujalat askeltavat liikkeessä mahdollisimman pitkälle eteen. Takajalkojen liikkeen tulee olla pitkä, joustava ja eteenpäin työntävä. Vuoroaskellus. Liikkeessä selkä on luja, jänteet ovat vahvat ja nivelet kiinteät.

IHO

Kauttaaltaan tiiviisti lihasten päällä ja hyvin pigmentoitunut.

KARVAPEITE

Karvan laatu: Karva on lyhyt, kova ja tiheä. Karvapeite on tiivis, myötäilee koiraa sileästi ja sitä on tasaisesti kaikkialla. Alusvilla ei ole hyväksyttävää.

Karvan väri: Väri on musta tai ruskea ruosteenpunaisilla, selkeästi rajatuilla ja puhtailla merkeillä. Värimerkit ovat kuonossa, täplinä poskissa, kummankin silmän yläpuolella, kaulassa, kaksi läiskää rinnassa, väläkämmissä ja tassuissa, raajojen sisäpuolella, hännän alla ja istuinluiden kohdalla.

KOKO / PAINO

Säkäkorkeus: Urokset: 68 - 72 cm Nartut: 63 - 68 cm Keskikoko toivottava

Paino: Urokset n. 40 - 45 kg Nartut n. 32 - 35 kg

VIRHEET

Kaikki poikkeama edellä mainituista kohdista on pidettävä virheinä, joiden merkityksen tulee arvosteluissa olla tarkassa suhteessa poikkeaman suuruuteen nähden.

Yleisvaikutelma: Puuttuva sukupuolileima. Liian vähän massaa, liian kevyt, liian raskas, korkeajalkainen, hento luusto.

Pää: Liian voimakas, liian kapea, liian lyhyt, liian pitkä, liian paljon tai liian vähän otsapengertä. Kyömynenä. Voimakkaasti laskeva, kupera tai taaksepäin kaartuva päälaenlinja. Heikko alaleuka, pyöreät tai pienet, vinot silmät, vaaleat silmät. Liian voimakkaat posket, lerppahuulet, liian avoimet tai liian syvällä olevat silmät. Liian ylös tai liian alas kiinnittyneet korvat, avoimet suupielet.

Kaula: Hieman lyhyt, liian lyhyt, liikaa kaula - tai kurkunalusnahkaa. "Hirvenkaula", liian (epäsuhtaisen) pitkä kaula.

Runko: Pehmeä selkä, laskeva lantio, notkoselkä, köyryselkä, liian kaarevat tai liian vähän kaarevat kylkiluut. Riittämätön rinnan leveys tai syvyys, selkä kokonaisuudessaan liian pitkä, riittämätön eturinta, liian ylös tai alas kiinnittynyt häntä. Vatsalinja liikaa tai liian vähän ylösvetäytynyt.

Raajat: Liian vähän tai liikaa kulmautuneet etu- ja/tai takaraajat. Löysät kyynärpäät, määrittelemättömästi poikkeava-asentoiset tai pituiset luut ja nivelet. Seistessä sisään- tai ulospäin kiertyvät tassut, pihtipolvinen / länki-säärinen ja ahdas takajalkojen asento. Avoimet tai heikot tassut, surkastuneet varpaat, vaaleat kynnet.

Karvapeite: Liian vaaleat, epäselvästi rajatut, likaiset (nokiset) värimerkit, liian tumma maski, suuret mustat läiskät raajoissa, tuskin erottuvat tai liian suuret rintamerkit. Pitkä tai pehmeä ja kiilloton tai aaltoileva karva. Karvatomat ja kaljut kohdat. Suurehkot vastakarva-alueet erityisesti rungossa, näkyvä alusvilla.

Luonne: Puuttuva itsevarmuus, liiallinen temperamentti, liioiteltu terävyys, liian alhainen tai liian korkea ärsytyskynnys.

Koko: 2 cm tai sitä pienemmät poikkeamat rotumääritelmästä on huomioitava laatuarvostelussa alentavina tekijöinä.

Liikunta: Epävarmat, sipsuttavat liikkeet, jäykät liikkeet, tasakäynti (peitsaaminen)

HYLKÄÄVÄT VIRHEET

Yleisesti: Vastakkaisen sukupuolen leima, vihaisuus ja sairaalloiset piirteet ovat hylkääviä virheitä.

Silmät: Keltaiset ("petolinnun") silmät tai eriväriset silmät.

Purenta: Ylä-, tasa- tai alapurenta sekä hammaspuutokset.

Karvapeite: Valkoiset läiskät, todella pitkä ja aaltoileva karva, merkittävän ohut karvapeite ja suuret paljaat alueet.

Luonne: Arkuus, hermostuneisuus ja aggressiivisuus.

Koko: Yli 2 cm alitukset tai ylitykset rotumääritelmässä ilmoitetuista mitoista.

Huom: Uroksilla tulee olla kaksi selvästi havaittavaa, normaalisti kehittyntä kivistä, jotka ovat kokonaan laskeutuneet kivespusseihin.

Edellisessä rotumääritelmässä vielä hyväksyty sininen väri ei yllä olevan rotumääritelmän mukaan enää ole dobermanneilla hyväksyty väri. Tämä muutos tulee kuitenkin voimaan FCI:n päätöksen (12-13.12.1993) mukaisesti 1.1.1999.

II A 2 ROTUMÄÄRITELMÄN NRO 143/14.2.1994 TULKINTAOHJE

Punaisena lankana arvosteltaessa dobermannia näyttelykehässä on se, että rotu on PALVELUSKOIRA. Käyttöominaisuuksia heikentävien virheiden tulisi olla selvästi vain ulkonäköön liittyviä virheitä tuomittavampia.

YLEISVAIKUTELMA

Yleisvaikutelmakohdassa sanotaan yhdellä sanalla paljon: keskikokoinen tarkoittaa juuri sitä ja senteissä on narttujen koko 63-68 cm ja urosten 68-72 cm. Koon kasvu on varsin monissa roduissa ongelma ja niin myös dobermanneissa. 2 %:n ylitys/alitus edellä mainituista mitoista sallitaan. Saadakseen laatuarvosanan erinomaisen tällaisen yksilön täytyy olla ihanteellisen sopusuhtainen ja vailla suurempia virheitä.

Kuivan elegantti, jäntevä ja lihaksikas koira on varmasti tehokkaampi työssään kuin ylisuuri tai turpean massaava yksilö. Samoin on muistettava, että hyvä palveluskoira on varmasti eri asia kuin kuvankaunis, kevytluustoinen "nukke".

SDY toivoo harkintaa ainakin koossaan tai muussa rakenteessaan ihanteesta poikkeaville yksilöille. Joskus jopa laatuarvosanan pudotus voi olla paikallaan.

PÄÄ

Pään kohdalla toivomme tuomareiden asettavan etusijalle koirat, joiden pää niin sivulta kuin päältäkin katsoen muistuttaa pitkää, katkaistua kii-
laa. Alaleuan tulee olla niin voimakas, että se muodostaa oman - pään
ylälinjojen kanssa leikkaavan linjansa. Meillä näkyy kehissä yksilöitä, joi-
den alaleuka tuntuu häviävän huulien tai jopa suorastaan yläleuan sisään.
Tällainen pää on edelleen epätyypillinen eikä sellaisia koiria tule palkita
rodun ihanteina.

Purenta- ja hammasvirheistä rankaiseminen on näkemysksemme mukaan
pitänyt dobermannin varsin terveenä tältä osin. Emme kuitenkaan suosita
saksalaisen ja rotumääritelmän mukaista arvostelua eli laatuarvio hylätty
yhdenkin hampaan puuttumisesta. Hammaspuutoksista suosittelemme laa-
tuluokan pudotusta jokaiselta puuttuvalta hampaalta. Selvä ala- tai yläpu-
renta voidaan arvostella vielä ankarammin. Lähes tasapurenta ei ansaitse
enää erinomaista. Jos koira on muuten erinomainen on laatuarvosana erit-
täin hyvä lähes tasapurentaiselle vielä ymmärrettävää.

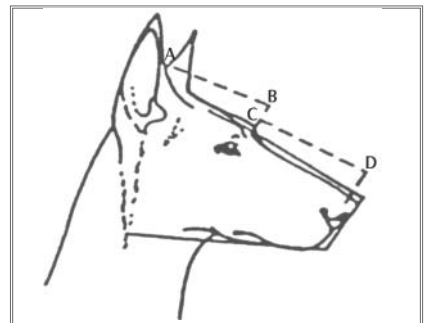
Silmien vaaleuden tähden voidaan pudottaa jopa laatuarvostelua. Jos mus-
talla koiralla on aivan vaaleana loistavat silmät, ne silloin häiritsevät jo
yleisvaikutelmaa. Ruskean koiran silmät ovat yleensä ruskeat, tummemmat
tai vaaleammat, mutta joskus tulee vastaan aivan keltaisia silmiä ja silloin
on syytä miettiä niiden antamaa vaikutelmaa.

Silmät voivat joskus olla myös häiritsevät mulkosilmät tai aivan viiruiset
aukot. Kaikissa näissä on mietittävä niiden aiheuttamaa häiritsevyyttä ko-
konaisvaikutelmaan.

Korvien asennosta rankaiseminen laatuarvostelussa on paikallaan vain
ääritapauksissa. Kilpailuarvostelussa on luonnollisesti huomioitava esteet-
tisyys - kuitenkin muistaen, että hieman haja-asentoiset korvat eivät mi-
tenkään haittaa koiran toimimista työtehtävissä. Toivomme mainintaa kor-
vien laskeutumisesta arvostelussa.

KAULA

Sana "kuiva" liittyy koko rotuun. Dobermannin tulee olla kokonaisuudes-
saan kuiva eli löysän ja turpean vastakohta. Emme halua ylimääräistä nah-
kaa roikkumassa sen enempää kurkun alla kuin kaulassakaan. Kaulan asen-
nolla on myöskin merkitystä. Haluamme sen ojentuvan vinosti, noin 45
asteen kulmassa eteenpäin. Suoraan pystyyn nouseva kaula liittyy usein
myös muihin rakenteen virheisiin, mutta sellaisenaankin se saattaa olla jo
luokkaa alentava tekijä.

*Hyvä pää, vahva kuono, mitta-
suhteet ja kallon linjat oikeat.*

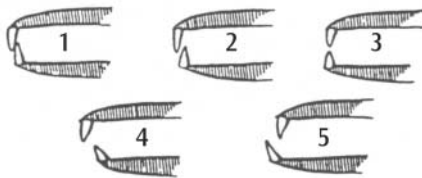
*Keveyhkö pää, ylälinjat eivät
ihanteelliset.*

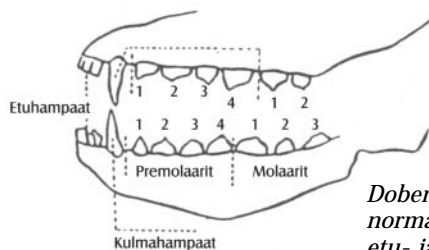
*Ylälinjat voivat vääristyä
tähänkin suuntaan.*

Kevyt kuono, 'puuttuva' alaleuka.

*Kuvassa 1 rotumääritelmän mukainen saksipurenta. Kuvan 2 purenta on väljä,
kuvassa 3 tasapurenta, kuvassa 4 selvä yläpurenta ja kuvassa 5 selvä alapurenta.*

*Dobermannin hammaskuviossa tulee olla 42
normaalikokoista hammasta. Hampaat jaetaan
etu- ja kulmahampaisiin sekä premolaareihin
(väliposkihampaat) ja molaareihin (poskihampaat).*

RUNKO

Jokaisen hyvin liikkuvan koiran lantion tulee olla jossain määrin pyöristynyt. Aivan suora selän jatke on selvä anatominen virhe, samoin kuin liian pystyasentoinen - ja usein lyhyt - lantio.

Säkä on selän korkein kohta. Sen runkona olevat okahaarakkeet tarjoavat lihaksille tärkeän kiinnityskohdan ja näin voidaan sanoa, että ellei tämä kohta ole todella selvästi erottuva, ei koiran etuosan lihaksistokaan voi olla kunnossa. Seuraavista kuvista on helppo selvittää näkemystä lavoista, raajoista ja koko rungon mittasuhteista yleensäkin. Todettakoon kuitenkin, että taitelija on niissä vetänyt yläkanttiin niin säkää kuin koko ylälinjaa, mutta muissa suhteissa on kuvien tarkoitushakuisuus varsin hyvä.

ETURAAJAT

Eturaajoista todettakoon niiden suoruus. Liikuntaan liittyvänä ranne on eräs kohta, jossa on oltava joustoa tasaisen liikkeen aikaansaamiseksi. Dobermannilla siis pieni joustava kulma sinnekin. Liialliseen suoruuteen pyrittäessä ovat geenit joskus tehneet temppujaan ja välillä näkee yksilöitä, joiden ranne näyttää taipuvan jopa eteenpäin. Tämä, samoin kuin liiallinen välikämmenen löysän kalteva asento, ovat huomioitavia virheitä.

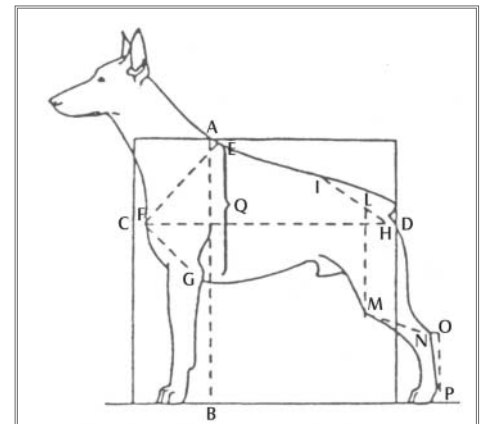
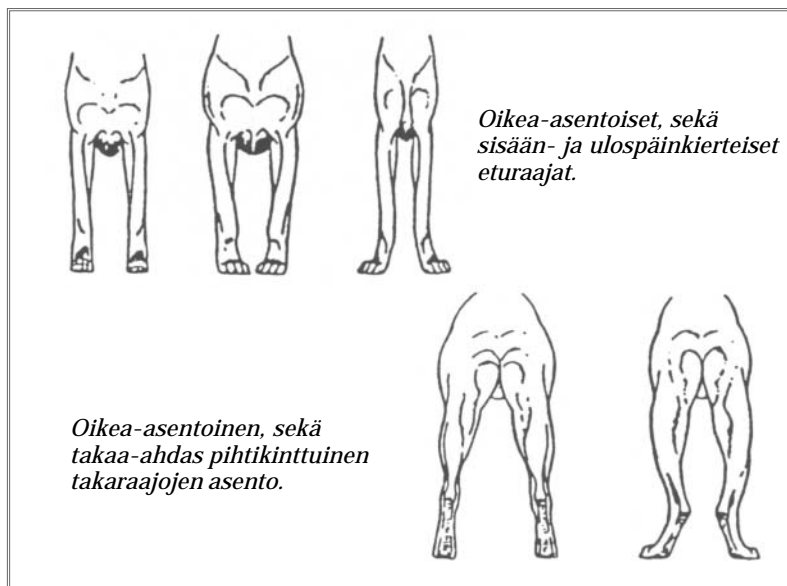
TAKARAAJAT

Toivomme dobermannin reisiin pitkiä, vahvoja lihaksia ja samalla leveyttä reiteen. Täältäähän lähtee se voima, joka liikuttaa koiraa eteenpäin. Hyvät kulmaukset polvissa yhdistyneinä samanpituisiin reisi- ja sääriluihin muodostavat harmonisen kokonaisuuden. Jos sääriluu on reisiluuta pidempi, ulottuu takaraaja seistessä runsaasti rungon taakse. Saamme jälleen kenties ylikorostuneen selkälänjan ja tarkka tuomari voi huomauttaa liian kulmautuneista raajoista, mutta syy on tuossa pitkien luiden suhteissa. Jos sääriluu on taas reisiluuta lyhyempi, tulee kintereen asennosta huomattavasti suorempi ja voimme puhua huonoista kulmauksista takana.

Ohessa selvennykseksi muutama piirros niin etu- kuin takaraajois- takin.

LIIKUNTA

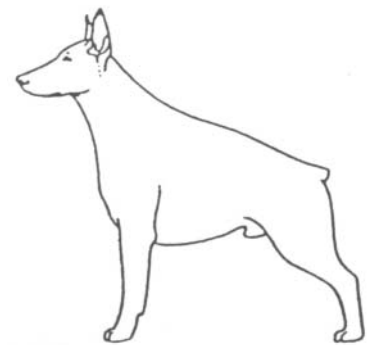
Terveen palveluskoiran on kyettävä liikkumaan nopeasti, kestävästi ja voimakkaasti, mutta samalla rodunomaisen vaivattomasti. Liikunnan tulisi olla viime kädessä se ratkaiseva tekijä, jolla karsitaan ensin laatuarvosanan erittäin hyvä koirat muista ja lopuksi ratkaistaan muuten tasavertaisten paremmuus.

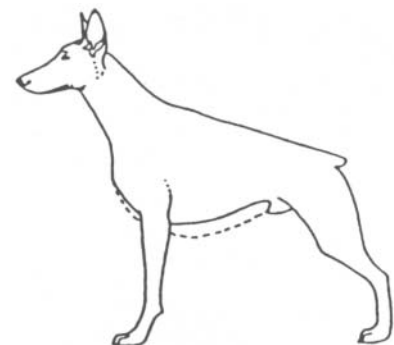
Neliömäinen rakenne, hyvä lapa- ja polvikulma, syvä rintakehä, pitkä ja oikeanasentoinen lantio.

Pystyasentoinen lapa ja lyhyt olkavarsi saavat joskus aikaan kauniin ylälinjan, mutta niiden vaikutus liikuntaan on negatiivinen.

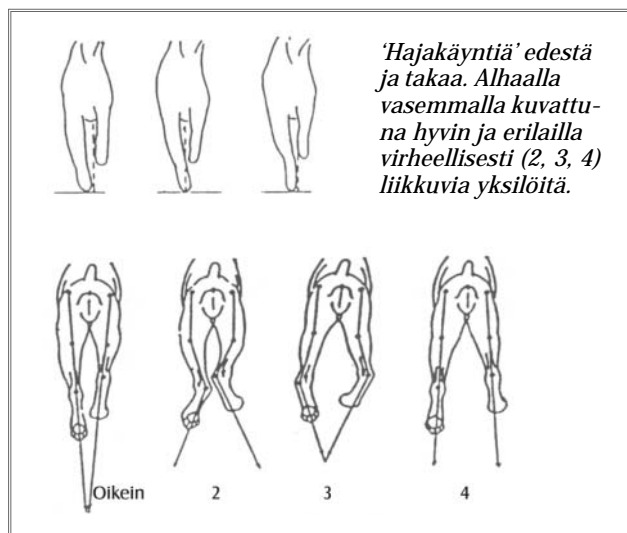
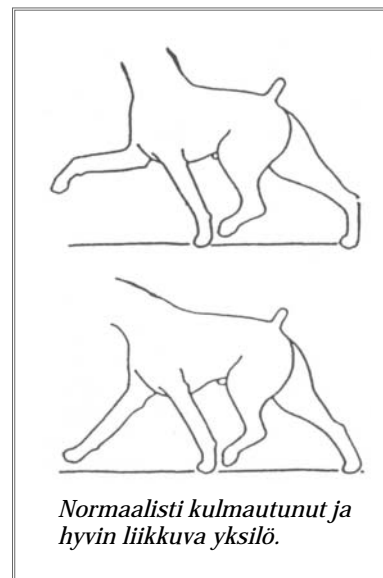
Liian lyhyt, yliturpea yksilö on ei-toivottava tyyppi.

Liian kevytrakenteinen, 'elegantti' yksilö, jolla selvästi riittämätön rinnan syvyys.

Terveen liikunnan perusteet

- Pitkä kaula, liikkeessä eteenpäin suuntautunut kaula on kiinnityskohta pitkille etuosan lihaksille. Ojentaessaan kaulansa eteen koira siirtää samalla myös painopistettään eteenpäin ja mahdollistaa näin maksimipituisen askeleen ottamisen.
- Ranne toimii täräyksen vaimentimena auton iskunvaimentajien tapaan. Ranteessa tulee olla juuri sen verran kulmaa, että sen erottaa luiden muodostamasta linjasta.
- 30 asteen lantiokulma halutaan kahdesta syystä:
 - 1) Sen ansiosta takajalka voi heilahtaa taakse pidemmälle kuin pystylantioisella koiralla. Koska suurin osa koiran voimasta lähtee raajasta sen työntyessä taaksepäin, on helppo tajuta miksi me haluamme sen voivan heilahtaa mahdollisimman pitkälle.
 - 2) Tällaisen lantion omaavalla koiralla voi myöskin olla pidemmät lihakset lantiosta kintereeseen. Ne kuuluvat niihin lihaksiin, jotka antavat työnölle voiman.
- Lavan ja olkavarren kulman tulisi olla mahdollisimman lähellä 90 astetta. Tämä puolestaan mahdollistaa maksimipituisen eturaajan askeleen. Pystylapaisuus johtaa selvästi lyhyempään askeleeseen.
- Vain edellä kuvatuilla tavoin kulmautunut yksilö voi liikkua maksimiteholla. Jos takaosa on voimakkaammin kulmautunut kuin etuosa, syntyy ristiriita, jonka koira toki pyrkii korjaamaan, mutta se näkyy.
- Jotta eturaajat pysyisivät takaraajojen pitkän työnön aikana yhtä pitkään ilmassa, pystylapainen koira korjaa asiaa nostamalla eturaajojaan "tyylikkään" korkealle mutta tehottomasti. Tässä korjaavassa toiminnassa koira joutuu käyttämään monia lihaksia tarpeettomasti ja tällä on taas heikentävä vaikutus kestävään liikuntaan.
- Samalla tavalla koira saattaa tuhlaata energiaansa muillakin "korjaavilla" toiminnoilla. Ihanteellisena liikuntana ja raajojen liikeratana pidetään sellaista, jossa raajat - niin edestä kuin takaakin - mahdollisimman suoran linjan muodostaen liikkuisivat ravissa mahdollisimman lähellä toisiaan, samalla linjalla nopeassa liikkeessä.
- Mikäli koira liikkuu niin edestä kuin takaa katsottuna raajat suorassa linjassa keskenään, mutta maassa kaukana toisistaan, se ei ole terverakenteinen koira. Se tuhlaa liikaa energiaa tähän "hajakäyntiinsä". Toisaalta on muistettava tarkkailla, saatatko mielessäsi todella vetää suoran linjan lavoista päkiään. Jos tuossa linjassa on vieraita kulmia, on heikkouksia etsittävä taas muualta.

KARVAPEITE

Valkoisten, rinnassa tai varpaissa sijaitsevien, karvojen suhteen toivomme parin kolmen karvan omaavat tiputettavan laatuarvosanalle hyvä tai tyydyttävä ja kun niitä on näkyvissä vähänkin enemmän on laatuarvosana hylätty. Luokalla tippuu myös liian vaaleat rintamerkit. Nokiset tai epäselvästi rajautuneet tulee harkita tapauksesta riippuen. Huomiotta niitä ei saa jättää.

LÄHTEET

Keijo Alèn: Rotumääritelmä ja eräitä näkökohtia rodun arvostelusta, Dobermann-lehti 3/90.
Dobermannin rotumääritelmä 14.2.1994 ja SDY:n mielestä arvostelussa huomioitavat seikat.

II B LUONNE

II B 1 Luonteen Rotumääritelmä

Rotumääritelmä määrittelee dobermannin luonteen melko ylimalkaisesti, kuten yleensä rotumääritelmien luonteen määrittelyt. Määritelmän mukaan dobermann on perusolemukseltaan ystävällisen rauhallinen, perheeseen kiintynyt ja lapsirakas. Sillä tulee olla eloisa temperamentti ja kohtuulliseksi määriteltävä terävyys. Ärsytyskynnys tulee olla kohtuullisen korkea. Toimintakyky, ohjattavuus, rohkeus ja kovuus ovat myös toivottavia ominaisuuksia. Itsevarmuuteen ja pelottomuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Rotumääritelmän luonneosan virheistä mainittakoon; puuttuva itsevarmuus, liiallinen temperamentti, liioiteltu terävyys, liian alhainen tai liian korkea ärsytyskynnys. Hylkäykseen johtavat; arkuus, hermostuneisuus ja aggressiivisuus.

II B 2 Luonteen tulkintaohje

SDY:n jalostustoimikunta on tulkinnut dobermannin luonteen SKL:n hyväksymän luonnetestin arvosteluperusteiden mukaisesti seuraavaksi.

TOIMINTAKYKY	+ 2	Suuri
TERÄVYYS	+ 3 + 1	Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
PUOLUSTUSHALU	+ 3	Kohtuullinen, hillitty
TAISTELUHALU	+ 3 + 2	Suuri Kohtuullinen
HERMORAKENNE	+ 3 + 2	Rauhallinen ja varma Suhteellisen rauhallinen
TEMPERAMENTTI	+ 3 + 2	Vilkas Kohtuullisen vilkas
KOVUUS	+ 3	Kohtuullisen kova
LUOKSEPÄÄSTÄVYYS	+ 3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
LAUKAUSPELOTTOMUUS	+	Laukausvarma
	+	Laukauskokematon
	+	Paukkuarthyä

II C KÄYTTÖOMINAISUUDET

Dobermann on viimeisimmän rotumääritelmän mukaan seura-, suo-
jelu- ja palveluskoira. Dobermann on ainoa rotu, joka on alunperin
jalostettu nimenomaan ja vain suojelukoira. Alkuperäisen käyt-
tötarkoituksen rinnalle on dobermannille syntynyt monia muitakin
käyttötarkoituksia, kuten kansalliset pk-lajit, terapia-koira, perhekoira,
toko, agility, pelastuskoira, avustajakoira jne.

Dobermannin käyttöä kaikilla näillä alueilla on tuettava mo-
nipuolisesti ja tehokkaasti.

*Tavoitteeksi pitää asettaa kaikenlaisen koeaktiivisuuden kasvattami-
nen. Vähintään 20% koirista olisi saatava koekentille.*

II D TERVEYS

II D 1 Vakavat, herkästi kuolemaan johtavat sairaudet

Maksasairaus, krooninen aktiivinen hepatiitti, CAH, dobermannin hepatiitti (DH) / (PEVISA)

Kysymyksessä on erittäin vakava ja kliinisesti esiin tullessaan väistämättä kuolemaan johtava sairaus dobermanneilla. Sairauden syytä tai periytymistapaa ei tunneta. On ilmeistä, että oireilevaan muotoon sairaus etenee tuntemattomista ympäristötekijöistä johtuen. Moni koira sairastaa dobermannin hepatiittia oireettomana, ehkä koskaan siirtymättä kliiniseen sairauteen.

Sairautta voidaan epäillä, mikäli laboratoriossa suoritettussa verikokeessa seerumin ALAT-arvo on pysyvästi kohonnut. Lopullinen diagnoosin asettaminen tapahtuu vain kudoksenäytteen (biopsia) avulla. CAH:n oireita ovat ruokahaluttomuus, juominen, laihtuminen, limakalvojen keltaisuus ja vatsaan kerääntyvä neste.

Tavoitteena tulee olla, että 25% kannastamme saadaan tutkituksi verikokein keskitetyssä laboratoriossa (tällä hetkellä Vetlab). Ja, että tutkimustulos otetaan myös yli 6-vuotiaalta yksilöltä.

Sydänsairaus, dilatoiva kardiomyopatia

Kardiomyopatia on sydänlihassairaus, joka johtaa lähes aina nopeaan kuolemaan. Sairauteen ei tunneta hoitoa, eikä siihen löydy vielä hyviä ennustavia tutkimusmenetelmiä. Vähän ennen kuin kliininen sairauskuva tulee esiin havaitaan EKG:ssä ja ultraäänitutkimuksessa tyypillisiä muutoksia. Yleensä ei löydy kuultavia sivuääniä. Sairautta esiintyy kaikkialla Euroopassa ja USA:ssa.

Dilatoivan kardiomyopatian oireita ovat äkilliset tajuttomuus- tai heikkouskohtaukset, äkillinen yskä, väsymys tai yleinen haluttomuus. Sairauden etenemistä ei pystytä hidastamaan, mutta sen aiheuttamia oireita voidaan helpottaa sopivilla lääkityksillä.

Koska vielä ei tunneta menetelmää, jolla riittävän ajoissa pystytään ennakoimaan terveen koiran tuleva sydänvika, minkäänlaisia tehokkaita jalostusmenetelmiä ei ole olemassa.

Vatsalaukun laajentuma ja kiertymä

Äkillisesti syntyvä kaasuntuumistila, joka hyvin lyhyen jopa vajaan puolen tunnin tai ehkä puolen päivän kuluessa johtaa vatsalaukun kiertymään, on osittain rakenteellinen ja osittain ympäristötekijöistä johtuva kiireellistä eläinlääkäriapua vaativa sairaus. Tiedämme, että muun muassa dobermann kuuluu rotuihin, joilla on taipumusta sairastua laajentumaan ja sitä seuraavaan kiertymään. Voimakas rasitus lähellä ruokailua, ruuan koostumus ja muut huonosti tunnetut tekijät edesauttavat sairauden syntyä.

Kun vatsalaukku laajenee, koira tuntee kipua, joka näkyy eri tavalla eri yksilöillä. Tyypillistä on, että koira alkaa juoda paljon kipuunsa. Vatsalaukun laajentuessa veden ja kaasun vaikutuksesta koira muuttuu levottomaksi, läähättää, yrittää oksentaa tai seisoo jäykästi pää riipuksissa. Kylkikaaren takaosassa pystytään havaitsemaan turvotusta, vatsalaukun työntyessä laajentuessaan esiin kylkiluiden suojasta.

Nopea vatsalaukun tyhjennys letkuttamalla tai mikäli kääntymistä on tapahtunut, leikkaamalla on tehtävä mahdollisimman kiireellisesti. Kerran laajentunut tai kiertynyt vatsalaukkuoireisto uusii suurimmalla osalla potilaista.

II D 2 Vakavat, jossain määrin hoitoihin vastaavat sairaudet

Verenvuototaipumus, von Willebrandtin tauti

Von Willebrandtin tauti on perinnöllinen verenvuotosairaus. Sairautta esiintyy kolmea eri muotoa. Dobermannilla esiintyvässä muodossa toimivaa v. Willebrandtin tekijää muodostuu jopa homotsygotisti sairailta jonkin verran, joten vuototaipumus on melko vähäistä. Joskus kuitenkin valitettavasti tapahtuu ja koira saattaa menehtyä verenvuotoon. Sairaus on ensimmäinen, jota voidaan tutkia DNA-testauksen avulla. Suomessa ja USA:ssa on tällä hetkellä laboratoriot, jotka suorittavat testejä. V. Willebrandtin tauti on erittäin yleinen USA:ssa. Tilanne Euroopassa on epäselvä, mutta ilmeisesti sairautta löytyy kaikkialta.

Kaularangan instabiliteetin aiheuttama wobbler-syndrooma

Dobermannin lisäksi rottweiler ja tanskandoggi ovat tyypillisiä rotuja. Röntgenmuutokset ja kliininen tila eivät kuitenkaan ole suoraan verrannollisia. Sairauteen ei ole vielä hyväksyttävää tutkimusmenetelmää. Oireina esiintyy kipua, ontumista, takajalkojen liikuntahäiriöitä ja halvaantumista.

Muut selkärankaongelmat

Spondyloosi eli selkänikamien yhteenluutumisen ja cauda equinan sairaustilat, mm. ristiselän alueen ydinkanavan ahtaautuminen.

II D 3 Vähemmän vakavat sairaudet

Lonkkanivelen kasvuhäiriö, HD / (PEVISA)

Esiintymistiheys ja sairauden vakavuus on eri roduilla erilainen. Dobermannilla esiintymistiheys on Suomessa noin 20% luokkaa, mutta vian röntgenologiseen esiintuloon ja vakavuusasteeseen vaikuttavat myös monet ympäristötekijät (ruokinta, kasvuajan ylipaino, liikunta ja sairaudet). Ympäristötekijöihin on laskettava myös kuvaus-tekniset tekijät ja sairauden arvostelun subjektiivisuus.

Vikaa ei voida koskaan poistaa rodusta, koska koiran ilmiäisy ei kerro sen geenirakennetta. Dysplasia periytyy polygeenisesti eli moni geenipari vaikuttaa lonkkien rakenteeseen. Dysplasian vakavuusastetta rodussa voidaan kontrolloida röntgentutkimuksin ja jalostuksellisin toimenpitein. Yksittäisten yksilöiden kuvaus ei auta dysplasian hallinnassa. Tuloksekkainta on, jos suuri osa jalostuskäytössä olevasta materiaalista olisi tutkittuja, jolloin vian periytyminen voidaan laskea todennäköisyyksiluvuin eli indekseihin. Yksittäisen koiran jalostusarvoon vaikuttavat paitsi sen oma lonkkatutkimustulos myös sen sisarten ja vanhempien tulokset.

Lonkkavika aiheuttaa harvoin kliinistä vaivaa dobermannille. Voimakkaat muutokset, löysyys ja lonkka-maljan ja reisiluun nupin yhteensopimattomuus johtaa nivelrikkoon. Nivelriikon oireita ovat liikkumisen ja rasi-tuksen jälkeiset ontumiset, jäykkyys ja esimerkiksi ylösnousuvaikeudet.

Tavoitteena tulee olla, että 35% kannastamme saadaan kuvatuksi, sekä sairausprosentin painaminen noin 13%:iin. Ja että D- ja E-asteiset sairaudet saadaan rajoitettua hajatapauksiin.

Silmäsairaus, PHTVL/PHPV / (PEVISA)

Esiintymistiheys ja sairauden vakavuus on eri roduilla erilainen. Dobermannilla esiintymistiheys on Suomessa noin 35% luokkaa. Sairaus johtuu sikiökautisista verisuonijäänteistä linssin takapinnalla. Verisuonet, jotka ruok- kivat kehittyvää silmää resorboituvat (katoavat) normaalisti syntymään mennessä. Jostain syystä tässä resorbti- mekanismissa syntyy jonkun asteinen häiriö ja olemassa oleva poikkeava kudossuola näkyy silmän tutkimuk- sessa. Lieväasteisin muoto, jossa verisuonitus näkyy ainoastaan linssin takapinnan pisteytyksenä ei muutu tai pahene iän mukana (1 aste). Jos verisuonijäänteitä on runsaammin, aiheuttaa se ärsytystä ja linssin takakapseli reagoi lisääntyvällä samentumisella. Linssi itsessään voi myös olla epämuotoinen PHTVL/PHPV sairaudesta joh- tuen. Asteiden vakavuutta kuvataan asteikolla 2-6, jossa 6 aste ilmaisee koiran olevan kokonaan sokean. Sairau- den 1 asteen havaitseminen vaatii suurta taitoa ja erikoisvälineistöä. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että osa Suo- messa 1 asteisiksi todetut koirat todetaan monissa muissa maissa terveiksi.

Koska näkökyky ei ole tärkein koiran aisteista, on ilmeistä, että ainoastaan erittäin vakavat muutokset häiritsevät koiraa. Hidas eteneminen saattaa johtaa iäkkäämmän koiran näköhäiriöihin ja mahdollisiin pelosta johtuviin käyttäytymismuutoksiin.

Tavoitteena tulee olla, että 35% kannastamme saadaan biomikroskoopilla peilatuksi, sekä sairausprosentin painami- nen 25%:iin. Ja että toisen (2) asteen ja sitä vaikeammat sairaudet saadaan rajoitettua hajatapauksiin.

Ihosairaudet

Dobermannilla esiintyy kohtalaisen paljon iho-ongelmia. Syyt ovat moninaiset, kuten koirilla yleensä. Allergiat ja yliherkkyyssyypiset, ensisijaisesti kutinaoirein alkavat vaivat, muodostavat oman selkeän, joskus kuitenkin hank- alasti diagnostisoitavan sairausryhmänsä.

Alopesiat - harvakarvaisuus ja kaljuuntumisoireineen muodostavat toisen helposti näkyvän, vielä osittain hämärän peitossa olevan sairauskompleksin. Sinisen dobermannin heikkokarvaisuus on tyypillinen tämän ryh- män vaiva. Hormonaaliset häiriöt (esimerkiksi kilpirauhasen vajaatoiminta) näkyvät myös dobermannin ihon terveyden tilassa.

Sikaripunkki eli demodex ja ihon stafylokokki-infektio taipumus pahentavat helposti muitakin vikoja kuin puhtaita ihosairauksiksi luettavia ongelmia.

Ihosairaudet vaativat lähes aina perusteellista yksilön tutkimusta verikokeineen ja ihobiopsioineen. Jos- kus ei varma tai selkeä diagnoosi löydy silloinkaan. Oikeat hoitomenetelmät riippuvat luonnollisesti varmasta diagnoosista ja olemassa olevista hoitomahdollisuuksista (esimerkiksi sinisen dobermannin karvan kaljuuntu- mista ei voi estää - hoito on ainoastaan oireita lievittävää).

Kilpirauhasen vajaatoiminta, hypotyreoosi

Vaikuttaa siltä, että rodussamme saattaa yksilöillä esiintyä taipumusta kilpirauhasen vajaatoimintaan. Sairauden oireet ovat yllättävän monimuotoiset vaihdellen erityyppisinä iho-oireina, hormonihäiriöinä, lihomistaipumuk- sena, haluttomuutena, kylmänarkuutena, rasituksenieto häiriöinä, liikkumisongelmina.

Vajaatoiminnan varmistaminen tapahtuu tyroksiinimäärityksen ja kilpirauhasta stimuloivan hormonin määritysten avulla verikokeesta. Pelkkä tyroksiinimääritys saattaa joskus tuottaa virheellisiä tuloksia, sillä muut sairaudet vaikuttavat tyroksiinarvoihin madaltavasti.

Hoitona käytetään korvaava tyroksiinin antoa, joilla oireet useimmiten pysyvät hyvin hallinnassa.

Vestibulaarisyndrooma ja muut tasapainoon vaikuttavat sairaudet

Satunnaisesti pikkupennuilla esiintyviä, tärinöitä ja tasapainohäiriöitä on kuvattu dobermannilla, kuten muillakin roduilla. Nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyy ajoittaisia tärinäkohtauksia, joiden varmaa syytä ei tiedetä.

Koirille, joilla ongelmia esiintyy tulisi suorittaa täydellinen kliininen ja neurologinen tutkimus. Hoito perustuu diagnoosin löytymiseen. Valitettavan usein hoitoa ei ole. Onneksi sairaudet harvoin ovat eteneviä (pahe-nevia). Koira pystyy elämään häiriöttä vaivansa kanssa.

Luuston kasvuhäiriöt, mm. panosteitis

Nopeakasvuisella, raskarakenteisella ja voimakasluustoisella yksilöllä on lisääntynyt riski sairastua kasvuhäiriöihin. Ongelmien taustalla on usein sekä yksilön taipumus, että ympäristöstä (esimerkiksi ruokinnasta) johtuvat virheellisyydet.

Raajojen röntgenologinen seuranta ja diagnoosin varmistaminen esimerkiksi panosteitiksi on kuitenkin ehdottomasti tehtävä ontuvalle kasvuikäiselle dobermannille. Suurin osa rotumme nuoren dobermannin ontumista korjaantuu ajan ja ruokinnan muutosten myötä.

III JALOSTUSTA EDISTÄVÄT MÄÄRÄYKSET JA OHJEET

III A YLEISET MÄÄRÄYKSET

III A 1 Rekisteröinti

SKL:n valtuusto on 2.10.200 hyväksynyt voimassa olevien rekisteröintimaksujen porrastuksen, joka astui voimaan 1.7.2001. Maksuluokkia on neljä ja vaatimukset niihin ovat seuraavat:

Maksuluokka 1/18 euroa pentu

Kasvattajalla on kennelnimi ja hän on allekirjoittanut kasvattajasopimuksen sekä on SKL:n ja rotuyhdistyksen jäsen. Käyttökoirarotuun kuuluvan pentueen kummatkin vanhemmat on palkittu näyttelyssä ja rodunomaisessa käyttökokeessa.

Maksuluokka 2/ 29 euroa pentu

Kasvattajalla on kennelnimi ja hän on allekirjoittanut kasvattajasitoumuksen sekä on SKL:n ja rotuyhdistyksen jäsen. Toinen pentueen vanhemmista on palkittu rodunomaisessa kokeessa ja toinen näyttelyssä tai molemmat vain näyttelyssä.

Maksuluokka 3 / 38 euroa pentu

Kasvattaja tai pentueen vanhemmat eivät täytä kaikkia maksuluokkien 1 tai 2 vaatimuksia

Maksuluokka 4 / 58 euroa pentu

Ei SKL:n jäsenen koiran maksuluokka, tuontikoira.

III A 2 Koiranäyttelyt

Dobermann on oikeutettu osallistumaan SKL:n koiranäyttelysääntöjen mukaisesti järjestettyihin koiranäyttelyihin. SKL:n valtuusto on hyväksynyt voimassa olevat näyttelysäännöt 11.5. 1991. 1.1.2001 jälkeen syntyneet tyypistetyt koirat eivät saa osallistua SKL:n virallisiin näyttelyihin. Poikkeuksena Maailmanvoittaja- sekä Euroopan voittajanäyttelyt.

III A 3 Luonnetestit

Dobermann on oikeutettu osallistumaan SKL:n valtuuston 11.12.1976 hyväksymien sääntöjen mukaiseen luonnetestiin. Säännöt astuivat voimaan 1.6.1977. Testilomaketta on muutettu 1.1.1996. Luonnetestiin saavat osallistua SKL:n koirarekisteriin rekisteröidyt koirat. 1.1.2001 jälkeen syntyneet tyypistetyt koirat eivät saa osallistua luonnetestiin.

III A 4 Palveluskoirakokeet

Dobermann on oikeutettu osallistumaan SPKL r.y:n jäsenyhdistysten järjestämiin kokeisiin. Kokeiden säännöt on hyväksytty SKL:n valtuustossa 24.11.1990. Säännöt asuivat voimaan 1.4.1991. 1.1.2001 jälkeen syntyneet tyypistetyt koirat eivät saa osallistua palveluskoirakokeisiin. Poikkeuksena maailmanmestaruuskokeet.

III A 5 Valionarvosäännöt

Dobermannien valionarvosäännöt on vahvistettu SKL:n valtuuston kokouksessa 23.11.1991 ja ne astuivat voimaan 1.1.1992.

SUOMEN MUOTOVALION ARVO (FIN MVA)

Kolme sertifikaattia (SERT) näyttelyistä Suomessa, kolmelta eri palkintotuomarilta. Vähintään yksi sertifikaateista on saatava yli 24 kk. ikäisenä. Lisäksi dobermannin on saavutettava koulutustunnus AVO- luokassa palveluskoirakokeiden maastokokeessa.

SUOMEN KÄYTTÖVALION ARVO (FIN KVA)

Vähintään laatuarvostelun toinen (2) palkinto näyttelyssä koiran täytettyä 15 kk. Lisäksi dobermannin on saavutettava kolme kertaa VOI- luokan 1. tulos palveluskoirien maastokokeessa samassa maastolajissa vähintään kahden eri kalenterikauden aikana.

III A 6 Koiran kauppa

SDY suosittaa pentujen kaupassa käytettäväksi SKL:n hallituksen 9.4.1992 hyväksymiä koiran kauppaa, sijoitusta ja osamaksukauppaa koskevia vakiosopimusehtoja. SDY:n jalostustoimikunta suosittaa lisäksi seuraavaa "viallisen" pennun korvaustaulukkoa:

- KIVESPUUTOS: Palautetaan kolmannes kauppahinnasta, SKL:n vaatimuksen mukaisesti.
- HAMMASPUUTOS: Palautetaan 10 % kauppahinnasta.
- LONKKAVIKA: C tai huonompi ei korvausta, mikäli kummatkin pennun vanhemmista A tai B. Mikäli toinen tai molemmat vanhemmista huonompia kuin A/ B palautetaan pennun kauppahinnasta 10-20%, pennun sairauden asteesta riippuen.
- SILMÄSAIRAUUS: II-VI aste, palautetaan vanhempien tuloksista riippumatta 10-20% pennun sairauden asteesta riippuen.
- VÄRIVIRHE: Näyttelypalkintoon selväsi vaikuttava värivirhe . Palautetaan 20% kauppahinnasta

Korvaussuositukset eivät koske yli kolme (3) vuotiasta koiraa.

III B PEVISAN PERUSTEELLA VAHVISTETUT ROTUKOHTAISET MÄÄRÄYKSET

III B 1 Lonkkaniveldysplasian (HD) vastustaminen

SDY on vahvistanut kokouksissaan 20.10. 1991 ja 29.2.1992 dobermannien lonkkaniveldysplasiaa koskevan PEVISA-määräyksen tarkennuksen. SKL:n hallitus on vahvistanut sen voimaantulon alkaen 1.1.1995 ja ohjelmaa jatketaan 1.1.2001 alkaen 31.12.2005 saakka.

Pennun tai pentujen rekisteröinnin ehtona on, että molempien vanhempien lonkat tulee olla röntgenkuvattu lonkkaniveldysplasian varalta ja olla korkeintaan C.

III B 2 Silmäsairauden (PHTVL/PHPV) vastustaminen

SDY on vahvistanut kokouksissaan 29.2.1992 ja 8.11.1992 dobermannien silmäsairautta koskevan tarkennuksen. SKL hallitus on vahvistanut voimaantulon 1.1.1995. 1.1.2001 astui voimaan virallisen silmäpeilaustuloksen ikäraja. Pennun pitää olla vähintään 6 kk vanha saadakseen virallisen silmäpeilaustuloksen.

Pennun tai pentueen rekisteröinnin ehtona on, että suomalaisen täysin omistamien tai SKL:n rekisterissä suomalaisen osaomistuksessa olevien siitokseen käytettävien koirien - rekisteröitävien pentujen vanhempien - silmät on tarkastettu biomikroskoopilla. Siitokseen hyväksytään vain terveet, rajatapaus ja 1 asteen koirat.

III B 3 Maksasairauden (CAH) vastustaminen

SDY on vahvistanut kokouksessaan 7.3.1993 yksimielisesti dobermannien maksasairautta koskevan PEVISA-määräyksen. SKL:n hallitus on vahvistanut voimaantulon 1.1.1995. Ohjelma jatkuu ennallaan 1.1.2001 ja on voimassa 31.12.2005 saakka.

Pennun tai pentueen rekisteröinnin ehtona on, että suomalaisen täysin omistamien tai SKL:n rekisterissä suomalaisen osaomistuksessa olevien siitokseen käytettävien koirien - rekisteröitävien pentujen vanhemmat - seeruminäytteiden ALAT- arvot on tarkastettu dobermannien perinnöllisen maksavian (CAH) varalta enintään 10 kk ennen astutusta.

Maksa- ja silmäsairauden kohdalla SKL vaatii lisäksi nk. ulkomaisilta jalostuslainakoirilta, että ne täyttävät PEVISA-ehdot.

III C ROTUKOHTAISET OHJEET

III C 1 Pentuvälitys

SDY:n jalostustoimikunta on kokouksessaan 09.02.1993 laatinut pentuvälityssäännöt, jotka SDY:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 07.04.1993. Säännöt astuivat voimaan syyskuun 1. päivänä 1993. Tämä tavoiteohjelma korvaa nämä säännöt.

PENTUVÄLITYKSEN INDEKSITÄULUKKO

Pisteet	L-Testi	Lonkat HD	Silmät PHTVL	Maksa CAH	Anatomia > 15 kk
1 piste	< 75 pist.	C			3 / T
2 pistettä	< 75 pist. Hermorakenne-1 Luoksepäästävyys + 1 Terävyys + 1 Laukauspelottomuus +	B	1° / rajatapaus	M1 (< 250)	2 / H
3 pistettä	> 75 pist.	A	terve	M0 (< 136)	1 / EH / ERI

1 lisäpiste v.Willebrand tuloksesta ja Kardiomyopatia tutkimuksesta.

1) Pentuvälitykseen päästäkseen on kummankin vanhemman saatava vähintään 12 pistettä tai yhteensä 25 pistettä. Vanhempien pisteissä ei saa olla 1 pisteen suoritusta samasta osiosta ja joka osiosta on saatava vähintään yksi piste.

Luonnetestiä ei vaadita alle 30 kk ikäiseltä koiralta.

Ulkomaiselta koiralta (koira ja omistaja asuu ja koira on rekisterissä ulkomailla) vaaditaan ainoastaan jälkeläisten rekisteröintikelpoisuus. Suositus kuitenkin on, että ulkomaisilla koirilla on mahdollisimman paljon kotimaisilta koirilta vaadittavia tuloksia.

2) Kasvattajan on oltava Suomen Dobermanyhdistys r.y.:n jäsen.

3) Hinta SDY:n kotisivuilla, puhelinvälityksessä ja lehdessä määritellään erikseen.

4) Hyväksytyin luonnetestin voi korvata hyväksytyllä ZTP-testillä tai voittajaluokan koulutustunnuksella virallisessa PK-lajissa.

5) Anatomia-arvostelun voi korvata ZTP:stä saadulla anatomia-arvostelulla seuraavasti: V = 3 pist, Sg = 2 pist ja G = 1 pist.

6) Anatomian 2/H tai 3/T ei saa johtua hammaspuutoksesta tai purentavirheestä.

III C 2 Muut jalostusohjeet

Jalostusteoriaa ja käytännön ohjeita

Nyky päivänä populaatiojalostus ja sen lainalaisuuksien ymmärtäminen on noussut yhä tärkeämmäksi koiranjalostuksessa. Jalostustoimikunnan tehtävä on ymmärtää rodun kokonaisvaltainen tilanne ja se miten rotua populaationa tulisi analysoida. Yksittäisten eläinten suoritukset tulee suhteuttaa Suomessa, koko Euroopassa ja koko maailmassa vallitsevaan tilanteeseen.

Sukusiitoskerroin

Sukusiitoskerroin (SK) on matemaattinen arvio, joka kuvaa yksilön mahdollisuutta periä esivanhempiensa identtisiä geenejä vanhemmiltaan. Määrittämällä yksilölle SK (COI coefficient of inbreeding) voidaan matemaattisesti arvioida todennäköisyys sille, että sattumanvaraisesti valitun geenilokuksen alleelit, jotka yksilö on perinyt molemmilta vanhemmiltaan ovat identtiset ja peräisin samalta yksilöltä. Rodussa esiintyvät, yksilöiden korkeat sukusiitoskerroimet kertovat perinnöllisen vaihtelun katoamisesta, sillä geenien lokukset yhdenmukaistuvat sukusiitosasteen kasvaessa. Yhdenmukaistuminen voi olla positiivista, sillä homotsygotialla vakiinnutetaan tiettyjä ominaisuuksia rotuun. Lisääntyvä homotsygotia aiheuttaa kuitenkin rinnakkaisten alleelien katoamista ja myös monen piilevän, ei toivotun ominaisuuden esiintulon ja vakiintumisen rotuun. Ennen kaikkea piilevät heikkoustehtäjät ja sairaudet lisääntyvät vähitellen.

Koko rodun vuosittaisille sukupolville lasketun sukusiitoskertoimen voimakas kasvu saattaa olla hälytys tulevista hankaluuksista, erikoisesti jos sukusiitosprosentin kasvu liittyy muihin ongelmiin tuottaviin tekijöihin, kuten pieni populaatiokoko, rajoittunut geenivaihto (tuontien vähäisyys), geneettiset pullonkaulaefektit (äkillinen, hallitsematon eläinmäärän lasku).

Sukusiitoskertoimen laskussa voidaan käyttää 5 polven sukutaulutietoja, mikäli halutaan ainoastaan vertailla sukusiitoskertoimen kasvua vuositasolla (P. E. Sundgren). 10 tai useamman sukupolven sukutaulu kertoo kuitenkin enemmän todellisesta sukusiitosasteesta, sillä yksilön lähisukulaisten oma sukusiitoskerroin vaikuttaa jälkeläisen kertoimeen.

Asiantuntijoiden suositusten mukaan populaation sukusiitosaste ei saisi nousta vuositasolla yli 0,5% tai viiden sukupolven aikana yli 2,5%. Yksilötasolla suositus on, että sukusiitosaste ei olisi korkeampi kuin 6%, joka vastaa serkusparitusta, 5 polvella laskettuna ja 9%, 10 polvella laskettuna. Suomessa syntyneiden pentueiden keskimääräinen sukusiitosaste on vuosittain ollut erittäin korkea yleisiin suosituksiin verrattuna. Keskimääräinen sukusiitoskerroin vuosittain 10 sukupolvella laskettuna.

1980 15,4%,
1985 12,2%,
1990 10,7%,
1995 12,7%
2000 10,8%.

Keskimääräinen sukusiitosasteen nousu populaatiossa = ΔF , voidaan laskea myös käyttämällä hyväksi ns. efektiivistä populaatiokokoa = N_e (eli todellisten jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärää $N_e = 4 \times N_{urokset} \times N_{nartut} / (N_{urokset} + N_{nartut})$). Tällöin $\Delta F = 1/(2N_e)$, tai kaavasta $\Delta F = 1/8N_{urokset} + 1/8N_{nartut}$, jossa $N_{urokset}$ ja N_{nartut} tarkoittavat kyseisenä aikana jalostuskäytössä olleita yksilöitä.

Populaation geneettistä rakennetta voidaan tarkastella myös muilla arvoilla. MK (Mean Kinship) luku kuvaa yksilön sukulaisuusastetta kaikkiin muihin populaation elossa oleviin jäseniin. MK arvo ei ole pysyvä vaan muuntuu koko ajan, kun populaatio muuttuu (yksilöitä kuolee, uusia syntyy tai tuodaan). Arvokkaimpia ovat jalostuksessa yksilöt, joiden MK arvot ovat pienimpiä.

Periytyvyysaste, heritabiliteetti

Jalostuksessa suurin osa näkyvistä ominaisuuksista johtuu kvantitatiivisista ominaisuuksista. Ominaisuudet eivät tällöin periä Mendelin lakien mukaisesti vaan mitattava ominaisuus ilmoitetaan määränä ja monet matemaattiset lait hallitsevat geneettisiä arvioita. Moni geeni osallistuu ominaisuuden periytymiseen ja ympäristön vaikutukset näkyvään fenotyyppiin ovat usein suuret. Ominaisuuden periytyvyydellä eli sen heritabiliteettiarvolla pyritään kertomaan tilastomatemattisesti ominaisuuden geneettisten komponenttien osuutta erilaisissa ympäristöissä. Periytyvyysaste lukuna kuvaa, kuinka suuri osa tietyn ominaisuuden eroista eläinten välillä johtuu perinnöllisistä tekijöistä

Periytyvyysastetta voidaan pitää jonkinlaisena mittarina ominaisuuden arvostelumenetelmien luotettavuudesta. Periytyvyysaste kertoo kuinka suuri määrä fenotyyppisestä erosta johtuu ominaisuuden geneettistä vaikutuksesta eli kuinka luotettavasti testimme kertoo perimän vaikutuksen testattavaan ominaisuuteen. Periytyvyysasteen käytössä on tärkeää ymmärtää, että ominaisuuksia, joilla on matala periytyvyysaste on tehokkaampaa jalostaa jälkeläisarvostelujen ja lähisukulaisten tulosten avulla. Luottamalla yksilön omaan ilmiäsuun (fenotyyppiin) ja suorittamalla karsintaa ja valintaa vain yksilön omien tulosten perusteella saavutetaan huono jalostustulos. Suuri osa esim. käyttäytymisominaisuuksista ovat periytyviä, mutta kuuluvat matalahkon heritabiliteettiarvon ryhmään. Periytyvyysaste ei ole staattinen vaan populaatiokohtainen koska sen arvoon vaikuttaa voimakkaasti kussakin populaatiossa suoritettavat ominaisuuden arvostelumenetelmät. Mitä täsmällisempi ja luotettavampi on arvostelu, sitä suuremmaksi kohoaa heritabiliteettiarvo.

Heritabiliteettiarvojen vertailu jalostuskäytössä:

alle 0,2 alhainen periytyvyysaste
0,2-0,4 keskimääräinen periytyvyysaste
yli 0,4 korkea periytyvyysaste

Hedelmällisyyden, sairauksien vastustuskyvyn, elinvoiman periytyvyysarvot ovat yleensä 0-0,1.

Luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyvät arvot ovat usein 0,1-0,3 alueella.

Kasvunopeus ja eräät luonteiden erikoispiirteet, kuten metsästystaipumukset, vartioimistaipumus ovat 0,3-0,6 alueella.

Ulkomuotoon liittyvät ominaisuudet ovat yleensä edellisiä korkeammat.

Karsinta ja valinta

A. Koiran jalostusarvo

Jalostusarvon määrittämisessä huomioitavia tekijöitä:

- testaukset ja tutkimukset, yksilöiden osallistuminen testeihin
- testausten ja tutkimusten luotettavuus (periytyvyysaste ja ympäristövaikutukset)
- testattavien ominaisuuksien merkitys rodulle
- kaikkien testattavien ja karsinnassa huomioitavien ominaisuuksien keskinäinen suhde (tärkeysjärjestys)

Eräs tärkeimpiä asioita jalostuksessa on yrittää selvittää eläimen todellinen jalostusarvo ominaisuuden suhteen. Elävissä elämässä emme koskaan tiedä, mikä on eläimen todellinen jalostusarvo jonkun ominaisuuden suhteen, vaan joudumme käyttämään arvioita erilaisista ominaisuuksista. Nämä arviot, joita kutsutaan myös valintakriteereiksi ovat mitattavia arvoja, testien ja tutkimusten tuloksia jostain eläimen itsensä ja/tai yhden tai useamman sukulaisen suorituksesta tai ominaisuudesta (= fenotyyppi-arvoja). Fenotyyppi = genotyyppi + ympäristötekijät).

Asettaessamme eläimiä arvojärjestykseen jonkun ominaisuuden / ominaisuuksien suhteen joudumme käyttämään arvioitua jalostusarvoa. Mitä varmempi arvio on sitä varmempi on arvostelujärjestys. Testit ja tutkimukset ovat välttämättömiä koiran geneettiseen arviointiin. Useimmiten geneettinen testaus on fenotyypin testausta. Tätä kirjoitettaessa löytyy vain muutamia testejä, jotka testaavat suoraan genotyyppiä (esim. v.Willebrandin tauti).

B. Valinta

Valinta on jalostuksen etenemisen perusta. Valinta on kuitenkin mahdollista vain jos populaation eläinten välillä on eroja ominaisuudessa, erojen perustana on todella eläinten geneettinen erilaisuus ja että ominaisuudet pysytään erottamaan yksilöiden fenotyypissä ja, että ominaisuudella olisi mahdollisimman hyvä arvosteluvarmuus ja siten korkea periytyvyysaste. Valintaerolla tarkoitetaan valitun eläinjoukon paremmuutta populaation keskitasoon nähden. Mitä suurempia ovat valintaerot sitä parempi on jalostuksellinen etenemisnopeus. Jos emme pysty vaikuttamaan heritabiliteetti-arvoon voimme yrittää vaikuttaa valintaeroihin.

1. Valinta tulisi suorittaa luotettavasti. Useimmat eläimen ominaisuuksista ovat ympäristötekijöiden vaikutuksille alttiita. Ominaisuudet, jotka ovat voimakkaasti ympäristön säätelemiä, eivät ole jalostuksellisen valinnan kannalta mahdollisia työstää ja arviot eläimen jalostusarvosta ovat sattumanvaraisia. Ääritapauksessa, mikäli testataan vain ympäristötekijöiden aiheuttamaa ominaisuutta, jalostus ei etenee kuin sattumanvaraisesti. Yleensäkin sattuman osuus jalostustuloksessa kasvaa, kun ympäristötekijöiden osuus testauksessa suurenee. Mikäli jotain testiä tai tutkimusta halutaan käyttää karsimiskriteerinä on ehdottomasti oltava selvillä testin luotettavuudesta ja ympäristötekijöiden vaikutuksesta siihen. Lisäksi on huomioitava ominaisuuden haitallisuus rodulle ja kulloinenkin tarve karsia ominaisuuden perusteella, vaikka testin luotettavuus olisi hyvä. Saattaa olla välttämätöntä esim. vaikeiden sairauksien kasvuriskien pienentämiseksi laskea jalostuksellisia vaatimuksia vähemmän merkityksellisten tai geneettisesti epäluotettavimpien testien suhteen.

2. Valittaessa pyritään käyttämään vain hyviä tai parhaita yksilöitä jatkamaan sukua. Valintakriteerejä tiukentamalla lasketaan kuitenkin helposti käyttöön jäävien jalostuseläinten määrää. Jalostuseläimet tulevat liian läheisesti sukulaisiksi ja populaation sukusiitoskerroin kasvaa. Lisäksi on vaarana, että tiukempi valinta perustuu virheellisiin, vain näennäisiin huipputuloksiin, jolla ei todellisuudessa ole geneettistä merkitystä. Ellei ensimmäistä kohtaa huomioida samanaikaisesti, jalostustulos voi olla rodun kannalta katastrofi.

3. Jalostuksen etenemiseen vaikuttaa myös valintakriteereinä käytettävien ominaisuuksien määrä. Jos keskitytään jalostamaan vain muutamia ominaisuuksia jalostus etenee jo muutamassa sukupolvessa. Etenemistä vauhdittaa ominaisuuden korkea periytyvyysaste. Aivan päinvastainen on tulos, jos valintakriteereitä on paljon ja ominaisuuksilla on matala periytyvyysaste. Jalostuksellinen eteneminen voi pahimmassa tapauksessa olla sattumanvaraista.

4. Jalostuksessa voidaan yrittää suosia lyhyempiä sukupolven välejä ja ottaa yksilöt jalostuskäyttöön aiemmin. Tällä tavalla saadaan hyödyllistä tietoa koirien todellisesta geneettisestä arvosta jälkeläistarkastusten avulla. Tämä edellyttää kuitenkin, että jälkeläistarkastuksia suoritetaan monella eri saralla, niin terveystulosten, kuin luonnetta analysoivien testien suhteen. Luonnetta analysoivat testit olisivat hyödyllisempiä mikäli niitä voitaisiin suorittaa yksilöille varhaisemmalla iällä kuin tällä hetkellä. Koirien keräämät ympäristövaikutukset tuloksiin olisivat pienemmät ja tulokset saataisiin hyötykäyttöön aikaisemmin. Varhaisemmat tulokset mahdollistaisivat uroksen jalostuskäytön tilapäisen keskeyttämisen ja jatkamisen myöhemmin vielä hedelmällisessä iässä.

Valinnan suorittaminen voi periaatteessa tapahtua kolmella eri menetelmällä.

1. Tandemjalostus
2. Toisistaan riippumaton karsinta
3. Indeksijalostus

- Tandemjalostuksessa jalostukseen aiottuja yksilöitä asetetaan arvojärjestykseen esim. kunakin vuonna yhden halutun ominaisuuden perusteella, tai kunnes haluttu ominaisuus esiintyy riittävällä määrällä populaation yksilöitä. Seuraavana vuonna tai seuraavaksi etsitään uusi ominaisuus, johon karsinta perustuu. Tätä menetelmää ei kannata käyttää käytännön syistä jalostuksen valintamenetelmänä.

- Toisistaan riippumattomassa karsinnassa jalostusyksilöiden valinta perustuu asetettuihin raja-arvoihin, jotka hyväksytyt yksilöt on ylitettävä jokaisen halutun kriteerin kohdalla. Eläin toisin sanoen hylätään välittömästi, jos sen suoritus alittaa yhden karsintarajan, vaikka sen arvioitu jalostusarvo muiden ominaisuuksien suhteen ylittää rajan.

- Indeksijalostuksessa jalostukseen ehdolla olevat yksilöt asetetaan arvojärjestykseen kokonaisjalostusarvon perusteella. Kokonaisjalostusarvo muodostuu yksittäisten jalostusarvojen summana. On vielä huomattava, että asetettaessa karsintarajoja, jokaisen ominaisuuden suhteellinen tärkeys ja sen peiytyvyysaste tulisi tarkkaan punnita ja huomioida.

Verrattaessa näitä kolmea menetelmää voidaan sanoa, että indeksijalostus on yhtä hyvä tai parempi kuin toisistaan riippumaton karsinta, joka taas on yhtä hyvä tai parempi kuin tandemjalostus. On ensiarvoisen tärkeää, että jalostuksessa ymmärretään testien kynnsarvojen ylittämisen haittavaikutukset hyötynäkökohtiin suhteutettuna

Toisistaan riippumattoman karsinnan huono puoli on, että jalostuksesta menetetään jonkun ominaisuuden suhteen huippuyksilöitä liian helposti. Etusijalle nousee keskimääräisiä ominaisuuksia tuottavien geenien esiintyminen.

Indeksijalostuksessa tulisi jokaiselle haetulle ominaisuudelle löytää painotuslukuarvo, jota käytetään ominaisuuden yhteydessä ominaisuuden merkityksen mukaan. Indeksijalostuksen etuna on, että kaikki huippugeenit pystytään säilyttämään populaatiossa. Lisäksi on mahdollista painottamalla tarvittaessa jotain ominaisuutta muuttaa jalostuksen suuntaa nopeasti.

Indeksijalostuksessa voidaan jalostaa selektiivisesti monia ominaisuuksia.

Indeksijalostus on tulevaisuuden jalostusmuoto. Todellinen indeksijalostus vaatii tietokonetta, erikseen räätälöityä ohjelmaa ja osaavaa henkilöä indeksejä laskemaan. Indeksijalostuksen teoria ja sen hyödyt kynnsjalostukseen on syytä oivaltaa kestävä rodunjalostuksen kannalta.

Populaatio

Jalostusohjelmista vastaavien on yhtä tärkeä huomioida sekä karsinnan suorittaminen, että riittävän laajan populaatiokoon ylläpitäminen. Laaja populaatiokoko mahdollistaa rodun sisäisen geneettisen vaihtelevuuden ja monimuotoisuuden. Kasvatustyössä pyritään haluttujen ja arvostettujen ominaisuuksien homotsygotiaan. Homotsygotian kasvaessa hyvien ominaisuuksien suhteen, se kasvaa myös ei-toivottujen ominaisuuksien suhteen. Kun populaation homotsygotia-aste nousee katoaa populaatiosta geenejä jalostusvalintojen vuoksi ja populaation geneettinen vaihtelevuus ja monimuotoisuus vähenee. Samalla riski ei-toivottujen ominaisuuksien pysyvään vahvistumiseen kasvaa. Tärkeimpiä ei-toivottuja ominaisuuksia ovat piilevät sairaudet ja heikkoustehtäjät, joita säätelevät geenit homotsygoituvat. Siten geneettiset sairaudet lisääntyvät ja fertilitetti sekä yleinen vastustuskyky laskee rodussa. Geneettisen vaihtelevuuden pienetessä, riski monien ongelmien yhtäkkiseen lisääntymiseen on erittäin suuri. Fertilitetin lasku näkyy pienenevinä pentuekokoina, elinkelvottomina pentuina, vastustuskyvyn heikkenemisenä ja alttiutena monille erilaiselle sairauksille ja ongelmille.

Muutamia suosituksia löytyy urosten liian voimakkaan jalostuskäytön varalta. Samanaikaisesti tulee pyrkiä myös muilla edellä mainituilla tavoilla laajentamaan populaation geneettistä pohjaa ja estämään virheellinen tai yksipuolinen suuntautuminen rodun kokonaisjalostuksessa. Olisi hyvä mikäli uroksia löytyisi vähintään 20 kappaletta käytettäväksi tasa-arvoisesti jalostukseen. Mikäli jonkun uroksen käyttö muuttuu suositummaksi kuin muiden, voidaan ohjenuorana käyttää muutamia lukuarvoja. Uroksella ei saisi olla enempää kuin 5% jälkeläisiä omana sukupolvenaan (n. 5 vuotta). Toisaalta sen käyttö ei saisi ylittää kertakaikkisena määränä 25% yhden vuoden rekisteröinneistä. Noin kahdensadan rekisteröidyn pennun vuosituotoksessa uroksella ei saisi olla enempää kuin 50 jälkeläistä laskettaessa sen käyttö vuosituotoksen perusteella. Sukupolven mukaisesti laskettuna päästään suunnilleen samaan mikäli sukupolven väliksi lasketaan mainitut viisi vuotta.

Pyrkimyksenä tulisi olla, että estetään populaatiokoon sekä efektiivisen populaatiokoon pieneneminen ja ylläpidetään laaja geenipooli. Jalostukseen käytettävien urosten määrä tulisi olla mahdollisimman suuri, mutta myös jalostukseen käytettävien narttujen määrän tulisi olla suuri. Populaation diversiteetin ylläpitämiseksi mahdollisimman monen eri pentueen pentuja tulisi käyttää jalostukseen ja jalostuskäytön painottamista muutamiin pentueisiin (kasvattajiin ja kasvatuslinjoihin) tulisi välttää. Lisäksi tulisi selkeästi suosia suvultaan tuntemattomampien tai vähemmän käytettyjen koirien jalostuskäyttöä. Yksilöt, joilla on mahdollisimman pieni sukulaisuus (MK arvo) muihin populaation jäseniin ovat arvokkaita jalostuskäytössä, mikäli eivät selvästi periytä voimakkaasti haitalliseksi katsottuja ominaisuuksia. Kansainvälisellä yhteistyöllä astutustoiminnan ja tuontien välityksellä on mahdollisuus tuottaa toisenlaista geenimateriaalia (migraatio) ja tällainen toimintaa tulisi tukea mahdollisuuksien mukaan. Karsinnan vaikutukset tulee suhteuttaa saavutettavaan hyötyyn. Heritabiliteetti-arvoiltaan pienten ominaisuuksien käyttö karsinnassa tulee nähdä vain yhtenä apuvälineenä, joka saattaa johtaa jalostuksen etenemisen sijasta myös sattumajalostukseen ja efektiivisen populaatiokoon laskuun.

Teorian huomioiminen käytännön dobermannin jalostuksessa

Rotuumme on kohdistunut voimakas geneettinen pullonkaulaefekti ja jalostukseen käytettävä materiaali on voimakkaasti ja sattumanvaraisesti muuttunut sekä pienentynyt. Tämä on tapahtunut niin meillä, kuin muuallakin. Maantieteellisesti olemme eristyneet. Vaikeaksi koettu raja itään ja meriyhteys muihin lähialueisiin rajoittaa geenimateriaalin siirtymistä maahamme.

Yhdistyksen on pyrittävä käyttämään riittävän suuria määriä yksilöitä jalostukseen. Koska dobermannilla vuosittain syntyvien pentueiden lukumäärä on laskenut melko pieneksi ja ulkomainen jalostuskäyttö jo maantieteellisistäkin syistä on vähäistä, jalostuksessa on kiinnitettävä erikoishuomio efektiivisen populaation riittävään kokoon sekä sukulaisuus- että sukusiitosasteen pitämiseen mahdollisimman pienenä.

- Jalostustoimikunnan tulisi tarkkailla vuosittain, että riittävän paljon nuoria tai uusia koiria saadaan jalostuskelpoiseksi. Joka vuosiluokasta pitäisi saada jalostuskäyttöön 3-4 urosta ja 10-11 narttua.
- Jalostustoimikunnan tulisi laskea efektiivinen populaatiokoko vuosittain ja siten tarkkailla populaation sisäistä muutosta.
- Jalostustoimikunnan tulisi seurata sukusiitosasteen muutoksia laskemalla arvot vuosittaisille ikäluokille.
- Jalostustoimikunnan tulisi tarkkailla urosten käyttöä ja tiedottaa jäsenistöä eniten käytettyjen urosten käyttömääristä, jälkeläisten laadusta ja mahdollisesti esiin tulleista vioista ja sairauksista.
- Jalostustoimikunnan tulisi erikoisen tarkkaan seurata ko. urosten jälkeläisiä esimerkiksi järjestämällä jälkeläistarkastuksia.
- Jalostustoimikunnan tulisi paneutua rodun kokonaistilanteen kartoittamiseen, terveystietojen analysointiin ja näistä tiedottamiseen. Yksilötason jalostus erilaisine ratkaisuneen on jätettävä kasvattajien vastuulle.
- Erilaisten testausten luotettavuuden arviointi ja niiden oikean painottamisen huomiointi jalostuksessa on jalostustoimikunnan tärkeä tehtävä.

Sukusiitosasteen matalana pitämiseen auttaa ulkopuolisen mahdollisimman vieraan, ei välttämättä huippumateriaalin tuonti ja sen käyttö. Saattaa olla hyödyllistä suosia narttujen kohdalla hieman heikompienkin yksilöiden käyttöä, mikäli jalostuskantaa pystytään tällä keinolle laajentamaan. Tämä saattaa pidemmän päälle olla vaihtoehto risteytysjalostukselle.

Omassa rodussamme saattaa olla tarpeetonta odottaa myöhemmällä iällä esiin tulevia sairauksia, ja kannattaisi aloittaa ajoissa koirien jalostuskäyttö jälkeläisarvostelua varten. Tärkeimmät jalostuskriteerit, lonkat, silmät, luonne ja ulkomuoto ovat arvosteltavissa jo varhain. Ongelmallisin tutkittavista vioista on CAH, jonka esiintulo verinäytetestauksessa saattaa viivästyä jalostusiän loppupäähän. Toinen tänä päivänä vielä hallitsematon sairaus on kardiomyopatia, joka ilmenee useimmiten keski-ikäillä tai sen jälkeen. Odottaminen näiden sairauksien vuoksi ei kannattane, joten lyhyen sukupolven välin tuoma etu jalostukseen kannattaa ottaa huomioon.

- Jalostustoimikunnan tulee seurata ja kartoittaa kardiomyopatian esiintymistä rodussa, esimerkiksi ylläpitämällä tiedostoa sairautteen kuolleista yksilöistä.
- Jalostustoimikunnan tulee seurata muiden dobermannilla esiintyvien sairauksien esiintymistä, esimerkiksi kartoittamalla kyselyin tilannetta ja tiedottamalla jäsenistölle tilanteesta.
- Jalostustoimikunta voisi käynnistää muita sopivaksi katsomiaan kartoituksia, esimerkiksi dobermannin elinajan pituuden seurannan.
- Jalostustoimikunta tuottaa vuosittain Vuosikirjan, joka sisältää tiedot ainakin näyttelytuloksista, kilpailutuloksista, testituloksista ja virallisista sairaustutkimustuloksista. Sekä kasvattajien aktiviteetitilastot kasvat-tiensa seurannassa.

Jalostuksessa käytetään hyväksi tietoja, jotka ovat mahdollisimman luotettavia, keskenään vertailukelpoisia, laaja-alaisesti käytettävissä ja kansainvälisesti hyväksytyjä.

- Lonkkaniveldysplasia: FCI:n hyväksymät tulokset ja tutkimusmenetelmät
- PHTVL/PHPV: Silmäsairauksien tutkimukseen erikoistuneiden rotujärjestön/Kennelliiton hyväksymien eläinlääkäreiden tutkimustulokset yli 6kk vanhoille dobermanneille
- CAH: Virallisen laboratorion (Suomessa Vetlab) suorittama verinäyteanalyysi (s-ALAT (ALT)). Voimassaolo 1v.
- Kardiomyopatia: Yliopistotasolla (Yliopistollisessa eläinsairaalassa) suoritettu, sydänsairauksien tutkimukseen erikoistuneen eläinlääkärin lausunto. Voimassaolo 1v.
- v.Willebrand: Vetgen tai Genesearch laboratorion (USA) suorittama geenitutkimus.
- Kilpirauhasen vajaatoiminta: Virallisen laboratorion (Suomessa Vetlab) suorittama verinäyteanalyysi. Minimivaatimuksena laboratorion suorittama T4 ja TSH testaus.
- Muut tulevaisuudessa suoritettavat tutkimukset.

IV TILANNESELVITYS

IV A ROTUYHDISTYS

Suomen Dobermannyhdistys - Finlands Dobermannförening r.y. perustettiin 26.10.1950, ravintola Messukeskuksen kabinetissa, Helsingissä. Ensimmäiseen hallitukseen valittiin Lauri A. Lahtinen puheenjohtajaksi sekä jäseniksi Niilo Toivonen, Edmund Natunen, Olof Holmström, Eino Kalervo, sihteeriksi Kai Lahdelma ja rahastonhoitajaksi Irja Kekäläinen. Tilaisuudessa ilmoitettiin 22 henkeä jäseniksi perustettuun Suomen Dobermannpinseryhdistykseen (nimi muutettiin myöhemmin Suomen Dobermannyhdistykseksi) Heidän joukossaan olivat mm. Lauri ja Mirjam Lahtinen, Sture ja Tyyne Carlson, Armas Piirainen, Toivo Turtiainen, sekä Eva Wrede. Voimassa olevien sääntöjen 1 § pykälä kertoo: Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki ja toimialueena koko maa.

Sääntöjen 3 § pykälän mukaan : Yhdistyksen tarkoituksena on herättää harrastusta kenneltyöhön ja varsinkin dobermannrotuun sekä edistää rodun jalostusta ja ohjata jäseniään oikein hoitamaan, kasvattamaan ja kouluttamaan koiriaan.

Sääntöjen 6 § pykälä sanoo: Yhdistys on Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben r.y:n ja Suomen Palveluskoiraliitto r.y:n jäsen. Lisäksi yhdistys voi liittyä jäseneksi muihinkin kenneltoimintaa harrastaviin yhdistyksiin.

Jäsenyydestä mainitaan 7 § pykälässä seuraavaa: Yhdistyksen jäseninä voivat olla sekä yksityiset henkilöt, että rekisteröidyt yhdistykset. Hallitus hyväksyy jäsenet. Yksityiset henkilöt ovat varsinais-, perhe- tai vapaaajajäseniä. Rekisteröidyt yhdistykset ovat varsinaisjäseniä, vapaaajajäseneksi pääsee henkilö, joka on yhtäjaksoisesti ollut yhdistyksen jäsen 25 vuotta.

Jäsenten eroamisesta ja erottamisesta mainitaan 8 § pykälässä seuraavaa :

- a) jäsen on oikeutettu eroamaan yhdistyksestä yhdistyslain mukaisesti.
- b) yhdistyksestä voidaan hallituksen päätöksellä erottaa:
 - jäsen, joka rikkoo yhdistyksen sääntöjä.
 - jäsen, jonka katsotaan toimineen vastoin yhdistyksen tarkoitusta, tai joka on toiminut hyvien tapojen vastaisesti.
 - jäsen, joka on aiheuttanut yhdistyksessä tai sen ulkopuolella huomattavaa vahinkoa yhdistykselle, tai on erotettu Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben r.y:stä.
 - jäsen, joka rikkoo eläinsuojelulakia.
 - jäsen, joka on jättänyt jäsenmaksunsa maksamatta vuoden loppuun mennessä katsotaan hallituksen päätöksellä eronneeksi.

Erottamispäätöksestä voi erotettu jäsen muista syistä, kuin jäsenmaksun suorittamatta jättämisestä valittaa ja saattaa sen yhdistyksen kokouksen ratkaistavaksi. Valitus on tehtävä kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle 3 päivän kuluessa tiedon saamisesta.

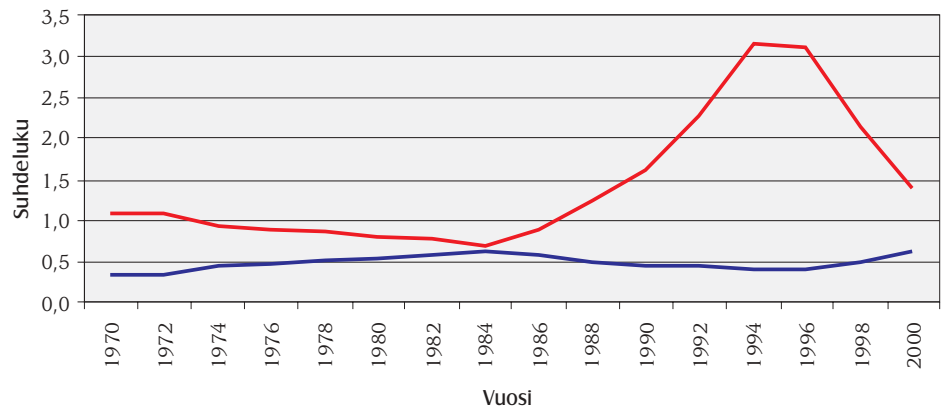
Pykälässä 9 § mainitaan seuraavaa: Yhdistyksen lakimääräisenä edustajana toimii hallitus, jonka yhdistyksen syyskokous on valinnut hoitamaan yhdistyksen hallintoa.

Suomen Dobermannyhdistyksessä oli jäseniä vuoden 2000 lopussa 852 kappaletta. Viiden (5) viimeisen (1996-2000) vuoden aikana dobermanneja vietiin Suomen Kennelliiton koirarekisteriin 1393 kappaletta.

Jäsenmäärän suhde viiden vuoden rekisteröinteihin oli 0,61.

Taulukossa 1 jäsenmäärän ja rekisteröintien suhteen kehitys viimeisten 30 vuoden aikana.

Taulukko 1. Jäsenmäärä vs. rekisteröinnit 1970-2000.

IV B RODUN TAUSTA JA KEHITTYMINEN

Dobermannin tausta ja kehittyminen on selvitetty SDY:n jalostustoimikunnan toimittamassa, yhdistyksen jäsenjulkaisussa nro. 4/92 julkaistussa liitteessä, "DOBERMANN - ALKUPERÄ, KEHITYS JA HISTORIA".

IV C DOBERMANN MAAILMALLA - LEVINNEISYYS

Lukumääräisesti suurin dobermannkanta on Yhdysvalloissa. Johtavia dobermannmaita Euroopassa Saksan lisäksi ovat Hollanti, Ranska, Italia ja Belgia. Viime vuosina on näiden perinteisten dobermannmaidenn rinnalle noussut lukuisa joukko itäisen Euroopan maita sekä Venäjä, missä rekisteröintimäärät ovat nykyään Euroopan suurimmat. Typistyskiellot ovat kuitenkin uhkaamassa monissa Euroopan maissa ja Skandinavian maissa rekisteröintimäärät ovat laskeneet voimakkaasti typistyskieltojen seurauksena.

Vuosi	Jäseniä	Rekist. 5v	Suhde
1970	370	1,088	0,34
1972	380	1,093	0,35
1974	420	0,953	0,44
1976	420	0,905	0,46
1978	450	0,875	0,51
1980	430	0,789	0,54
1982	450	0,773	0,58
1984	430	0,693	0,62
1986	510	0,887	0,57
1988	600	1,235	0,49
1990	710	1,611	0,44
1992	1000	2,292	0,44
1994	1255	3,151	0,40
1996	1199	3,107	0,39
1998	1062	2,137	0,50
2000	852	1,393	0,61

IV D DOBERMANN SUOMESSA - ENSI ASKELEET

Ensimmäiset dobermannit toi Suomeen ratsumestari Henrik Calonius. Hän tuotti 1900-luvun alussa (heinäkuu 1909) kaksi dobermannpinseriä Helsingin poliisilaitoksen käyttöön. Myös samoihin aikoihin tulivat ensimmäiset saksanpaimenkoirat. Saksasta, Hagenista tuotetut koirat olivat kotimaassaan koulutettuja poliisikoiria. Tuotetut dobermannpinserit olivat ruskea uros Benno von Volmethal (Graf Benno v Thüringen - Gradel v Volmethal) syntynyt 04.01.1909 SKKR VII 2179 ja musta narttu Zilly von Thüringen (Jonathan v Thüringen - Lady v Landheim) syntynyt 06.02.1908 SKKR VII 2187, joka oli tullessaan tiineenä.

Dobermannit olivat kooltaan pieniä (säkäkorkeus n. 55-65 cm) ja edustivat rotevaa "painijatyyppiä". Pään muoto oli melko "pallomainen", joten sen kiilamaisuus niin edestä kuin sivustakin katsottuna ei täyttänyt nykyisiä rotumääritelmän vaatimuksia. Kaulan liittymä päähän oli kömpelö ja teki katsojaan varsin epäjalon vaikutuksen. Ratsumestari Henrik Calonius tajusi rodunjalostuksen tärkeyden ja jätti syntyneistä pennuista itselleen nartun nimeltään Vanda av Sörnäs (Kurt vd Mark - Zilly v Thüringen) syntynyt 11.07.1909 SSKR VII 2186. Av Sörnäs oli Helsingin poliisilaitoksen kennelnimi, sijaintipaikkansa mukaan, se sijaitsi Pengerkadulla, Sörnäisten kaupunginosassa. Kotkan poliisilaitoksella oli myös oma kennelnimi, se oli Koukku.

Muita tunnettuja alkuaikojen dobermanneja olivat narttu Cilla v Forsby syntynyt 16.06.1912 SKKR VIII 689, Harras v Forsby syntynyt 16.06.1912 SKKR VIII 679 sekä ZILLY III syntynyt 16.06.1912 SKKR VIII 690. Kaikki olivat samasta yhdistelmästä Benno von Volmethal - Prinsessin Lasso av Sörnäs, kasvattajana G.K. Bergmann.

Alkuaikojen kasvattajia olivat mm. jo edellä mainitun H. Caloniuksen lisäksi ensimmäisellä kymmenluvulla A. Ahlgren Helsingistä, kennel Av Helsingfors, Sam von Bell Helsingistä kennel Av Sockenbacka, Viljo Pietinen Viipurista, kennelnimi von Pelikan kymmenen- ja kaksikymmentä lukujen vaihteessa, Lauri Meriläinen Helsingistä, kennel de Boreli SKKR XIV 5573. Kolmekymmentäluvulla Emil Jokela Oulunkylästä kennel Joen.

Alkuaikojen kuuluisimpana kasvattajia voitaneen pitää arkkitehti Kaarlo Niverää. Hän oli syntynyt keisarivallan aikana Hangan kaupungissa 07.12.1882. Hänen ensimmäinen dobermanninsa oli Bobby von der Vilppula syntynyt 25.08.1915 SKKR XII 2913, jonka emä oli Gösta Serlachiuksen omistama narttu Maija av Sörnäs. Hänen toinen dobermanninsa oli 19.02.1926 syntynyt ruskea uros Lord de Boreli SKKR XIV 5573. Kaarlo Niverän ensimmäinen pentue syntyi 11.04.1933, yhdistelmä oli Lord de Boreli - Lady Riga v Tauroggen. Kaarlo Niverä ei ollut

tyytyväinen pentuihin ja tuotti oman verilinjansa perustaksi kaksi dobermannia Saksasta. Ne olivat Graf Götz von der Schanzenhöhe syntynyt 29.04.1935 SKKR XXII 13031 ja Niddi von der Schwarwaldperle syntynyt 30.05.1938 SKKR XXV 15920. Kaarlo Niverän kennel nimi oli von Unser-Heim.

Unser-Heim verilinjaa jatkoi Toivo Turtiainen Helsingin Tapanilasta oman Turtin kennelinsä puitteissa.

Sotien jälkeen dobermannjalostus oli varsin hajanaista aina 40- ja 50-luvun taitteeseen asti, jolloin Suomen Dobermanpinseriyhdistys perustettiin.

Ensimmäisen puheenjohtajan Lauri A Lahtisen johdolla dobermannjalostus varsinaisesti Suomessa alkoi. Lahtinen tuotti Norjasta uroksen Rex-Boy. Innokkaana palveluskoiramiehenä Lahtinen saavutti koirallaan peräti 21 voittajaluokan (III) ykköstitulosta ja kaksi SM-mitalia. Rex-Boyn lisäksi Lahtinen toi Norjasta vuonna 1949 nartun Luxy ja seuraavana vuonna uroksen Lux. Nämä dobermannit hän lahjoitti ystävilleen Tauno Kyyrölle ja Sture Carlsonille. Myöhemmin Lahtinen toi vielä Saksasta urokset Blitz von Ostertor ja Nord Germania. Varsinkin viime mainittu edusti sen aikaista rotunsa ehdotonta eliittiä myös kotimaassaan ja nosti rotumme tasoa lähemmäs rodun kotimaan tasoa. Lauri A. Lahtisen kennelnimi oli Pellavakasken.

Lauri A. Lahtisen hiljalleen lopettaessa kasvatusyötään otti hänen paikkansa johtavana dobermannkasvattajana Günther Groth. Günther Groth oli tullut Suomeen Saksasta 50-luvun alussa, lähinnä kouluttamaan saksanpaimenkoiria Margaret Särkän omistamaan Marjaniemen kenneliin. Tutustumisen Lauri A. Lahtiseen johdettiin rodun vaihtoon ja pitkän dobermannharrastuksen alkuun Günther Groth osti ensimmäisen dobermanninsa, Pellavakasken Amin juuri Lauri A. Lahtiselta vuonna 1955.

Günther Groth kasvatti kennelnimellä Gunthersforst ja jatkoi Lauri A. Lahtisen tavoin dobermannien tuontia rodun kotimaasta ja lähensi näin omaa kantaamme rodun kotimaan kantaan. Hän nousi maamme johtavaksi kasvattajaksi 1960- ja 70-luvuilla, lukuisten rotuamme parantaneiden tuontien takia kuten Cliff of Fayette Corner, Zar v Forell, Igor van Neerlands Stam ja Kim v Forell. Saksalaisena dobermanntuomarina hänellä oli hyvät suhteet rodun kotimaan huipulle.

IV E REKISTERÖINTITILASTOT

Rekisteriin vietiin viimeisten 12 vuoden aikana (1990 - 2001) syntyneitä dobermanneja 5045 kappaletta. Näistä tuontikoiria oli peräti 572 kappaletta eli 11,3%. Kotimaisten kasvattajien pentumäärä oli 4473 kappaletta. Määrä muodostui 616 eri pentueesta. Keskimääräinen pentuekoko oli ko. kaudella 7,26 kappaletta.

Tuontikoirista suurin osa on tuotu eteläisestä naapurista Eestistä, lähes 250 kappaletta. Toiseksi eniten on tuonteja saapunut tämän ajanjakson aikana Hollannista, vajaa 100 kappaletta. Venäjältä on tuotu noin 50 ja rodun kotimaasta Saksasta vain hieman yli 20 koiraa. Kasvava tuontialue on ollut itäisen Euroopan maat, Jugoslavia, Kroatia, Puola, Tsekki jne., joista varsinkin viime vuosina on tuotu runsaasti koiria, ajanjakson aikana yhteensä lähes 150 kappaletta. Seuraavassa yksityiskohtaista tietoa rekisteröinneistä: taulukossa 2 rekisteröinnit viitiseltä 12 vuodelta, taulukossa 3 rekisteröintien kehitys 1963-2001.

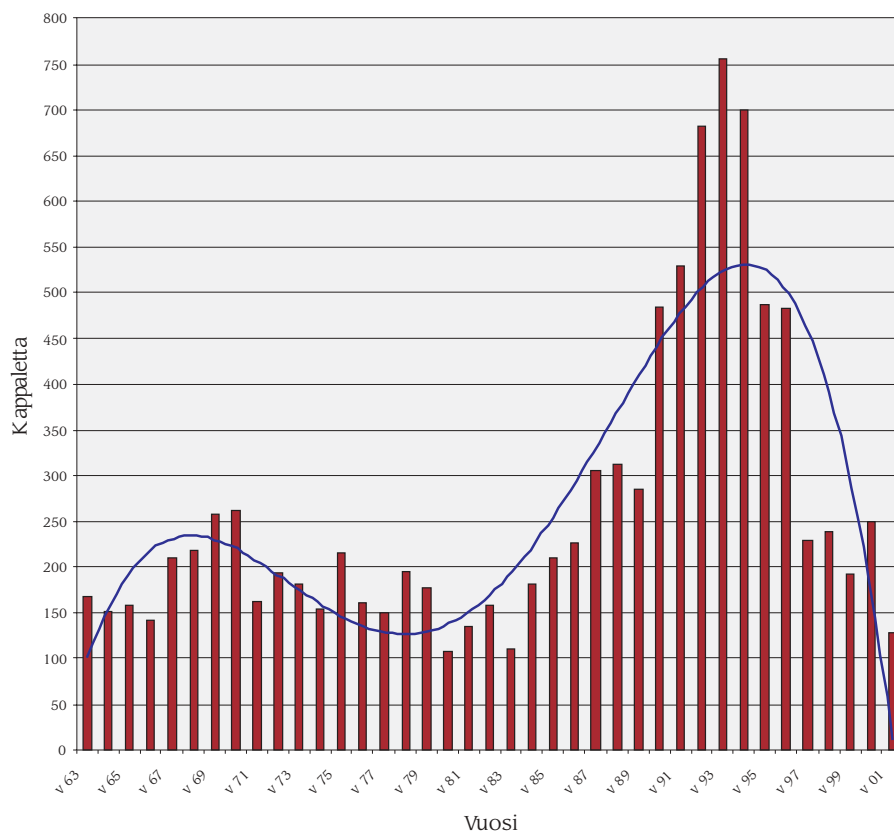
Taulukko 2. Suomen Kennelliiton rekisteriin viedyt dobermannit syntymävuoden mukaan vuosina 1990-2001.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Yhteensä
Pentueet	94	114	94	133	98	80	68	48	64	60	73	20	946
Kotimaiset	58	63	74	110	82	69	47	26	29	18	24	16	616
Tuonnit	36	51	20	23	16	11	21	22	35	42	49	4	330
Pennut	498	590	555	833	661	509	400	227	255	207	230	80	5045
Kotimaiset	425	468	521	805	642	494	365	189	199	135	156	74	4473
Tuonnit	73	122	34	28	19	15	35	38	56	72	74	6	572
Pentuekoko kotim.	7,33	7,43	7,04	7,32	7,83	7,16	7,77	7,27	6,86	7,50	6,50	4,63	7,26
Käytetyt urokset kotim.	37	44	43	49	47	36	33	22	24	12	19	14	380
Käytetyt nartut kotim.	56	63	74	110	82	69	47	26	29	18	24	16	614
Käytetyt urokset tuonti	31	36	16	20	14	10	18	16	27	31	43	4	266
Käytetyt nartut tuonti	33	49	20	23	16	11	21	22	35	41	49	4	324
Efektiivinen kanta	89	104	109	136	120	95	78	48	53	29	42	30	939

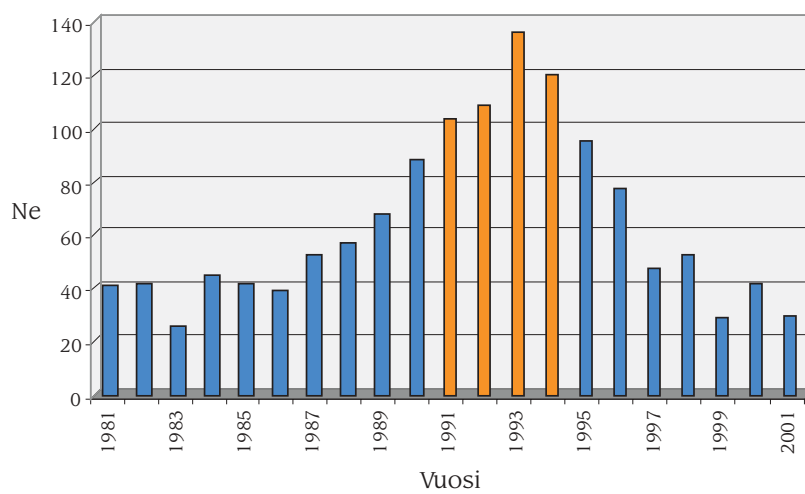
Rajojen aukeaminen ja sen jälkeiset korkeat rekisteröintimäärät nostivat efektiivisen (tehoisan) kantamme suosituksena olevan 100 yläpuolelle vuonna 1991 (taulukossa 4 efektiivinen kanta 1981-2001). Efektiivinen kantamme pysyi tuon maagisen luvun yläpuolella kuitenkin vain neljä vuotta, kunnes näyttelykielto typistetyille koirille ja sitä seurannut häntien typistyskielto pikkuhiljaa romahdutti kantamme täydellisesti. Uuden vuosituhanen alussa tehoisa kantamme on alempana kuin koskaan, vain vuonna 1983 efektiivinen kantamme oli yhtä matalalla kuin nyt.

Taulukossa 5 on tarkasteltu eniten käytetyn ja viiden eniten käytetyimmän uroksen osuuksia jälkeläisistä vuosina 1963 - 2001.

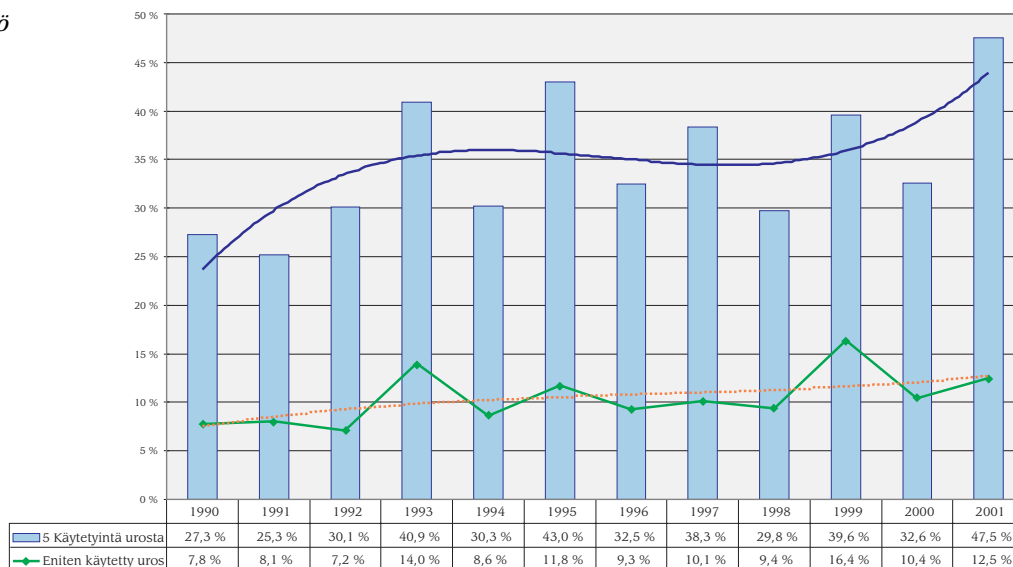
Taulukko 3. Rekisteröintien kehitys 1963-2001.

Taulukko 4. Efektiivinen kanta 1981-2001.

Taulukko 5. Urosten käyttö 1990-2001.

IV F NÄYTTELYTILASTOT

Dobermannien omistajat ovat perinteisesti olleet erittäin näyttelyorientoitunutta porukkaa. 1990-luvun loppupuolella ovat näyttelykäyntimäärät kuitenkin suhteellisesti laskeneet. 80-luvun puolivälin noin 50% tasosta ollaan tultu viime vuosikymmenen loppua kohden tuonne reiluun kolmannekseen.

Taulukossa 6 näyttelyissä käyneiden yksilöiden näyttelyaktiivisuus ja paras näyttelytulos ikävuosilta 1991 - 2001. Rekisteriin on viety 4467 vuosina 1991-2000 syntynyttä dobermannia, joiden näyttelymenestys laatuarvostelussa on ollut seuraava: 1 palkinto 1132 kpl (25,3%), 2 palkinto 391 kpl (8,8%), 3 palkinto 64 kpl (1,4%), muu palkinto 21 kpl (0,5%) ja ei tulosta ollenkaan 2859 kpl (64%).

Taulukossa 7 on vuosina 1991 - 2001 siitokseen käytettyjen urosten laatu vuosittain. Prosenttiosuudet on laskettu rekisteriin vietyjen kotimaassa kasvatettujen jälkeläismäärien mukaan. Mukaan ei ole laskettu tuontikoiria.

Taulukko 6. Näyttelytilasto 1991-2001 (huom. mukana ei ole junioriluokan tuloksia).

Synt. vuosi	Synt. kpl	SERT kpl	I/SA kpl	II kpl	III kpl	O/EVA kpl	Vuosi	I-SERT %	II-EVA %	Osall. %
1991	590	66	104	51	7	3	1991	73,6 %	26,4 %	39,2 %
1992	555	43	93	54	6	3	1992	68,3 %	31,7 %	35,9 %
1993	833	65	121	84	17	7	1993	63,3 %	36,7 %	35,3 %
1994	661	56	98	55	11	5	1994	68,4 %	31,6 %	34,0 %
1995	509	59	81	49	10		1995	70,4 %	29,6 %	39,1 %
1996	400	54	72	36	4	1	1996	75,4 %	24,6 %	41,8 %
1997	227	7	40	24	1	1	1997	64,4 %	35,6 %	32,2 %
1998	255	27	40	17	3	1	1998	76,1 %	23,9 %	34,5 %
1999	207	30	39	14	3		1999	80,2 %	19,8 %	41,5 %
2000	230	7	30	7	2		2000	80,4 %	19,6 %	20,0 %
Total	4467	414	718	391	64	21	1608	70,4 %	29,6 %	36,0 %

Taulukko 7. Siitokseen käytettyjen urosten laatu vuosittain 1991-2001.

NLY	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Yhteensä
Sertin saanut isä	310 66,2 %	389 74,7 %	564 70,1 %	397 61,8 %	350 70,9 %	252 69,0 %	114 60,3 %	77 38,7 %	78 57,8 %	95 60,9 %	56 75,7 %	2682 66,3 %
I/SA:n saanut isä	59 12,6 %	40 7,7 %	103 12,8 %	120 18,7 %	105 21,3 %	108 29,6 %	41 21,7 %	55 27,6 %	30 22,2 %	41 26,3 %	15 20,3 %	717 17,7 %
2-3 saanut isä	32 6,8 %	34 6,5 %	59 7,3 %	63 9,8 %	29 5,9 %	5 1,4 %	15 7,9 %	32 16,1 %	9 6,7 %	0 0,0 %	0 0,0 %	278 6,9 %
Isällä ei tulosta	56 12,0 %	36 6,9 %	69 8,6 %	62 9,7 %	0 0,0 %	0 0,0 %	12 6,3 %	16 8,0 %	8 5,9 %	12 7,7 %	3 4,1 %	274 6,8 %
Isän tulos ei tiedossa	11 2,4 %	22 4,2 %	10 1,2 %	0 0,0 %	10 2,0 %	0 0,0 %	7 3,7 %	19 9,5 %	10 7,4 %	8 5,1 %	0 0,0 %	97 2,4 %
Sert isä %	66,2 %	74,7 %	70,1 %	61,8 %	70,9 %	69,0 %	60,3 %	38,7 %	57,8 %	60,9 %	75,7 %	84,0 %
Muu isä %	31,4 %	21,1 %	28,7 %	38,2 %	27,1 %	31,0 %	36,0 %	51,8 %	34,8 %	34,0 %	24,3 %	13,6 %
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

IV G LUONNETESTITILASTOT

Luonnetesteissä käy hieman yli 10% dobermanneista, joten aktiivisuudessa on vielä paljon parannettavaa. Taulukossa 8 tulokset vuosina 1991 - 2001 syntyneiden dobermanneiden osalta.

Kaikkien suoritettujen luonnetestien (1060 kpl) tulokset osa-alueittain on näytetty taulukossa 9. Tässä tavoiteohjelmassa asetetut tavoitteet on alleviivattu. Testin keskeyttäneitä koiria on kaikkina aikoina ollut 15 kappaletta.

Luonnetestien pistejakauma esitetty taulukossa 10.

Taulukossa 11 on vuosina 1991 - 2001 siitokseen käytettyjen urosten luonnetestitulokset vuosittain. Prosenttiosuudet on laskettu rekisteriin vietyjen kotimaassa kasvatettujen jälkeläismäärien mukaan. Mukaan ei ole laskettu tuontikoiria.

Vaikkakin luonnetestissä käy vain reilu kymmenes koirista, niin vain reilulla kolmanneksella syntyneistä pennuista on testaamaton isä. Luonnetestissä hyväksyty isä on noin 60% syntyneistä pennuista. Luonnetestissä hylätty isä on isänä vain 4,1% pennuista.

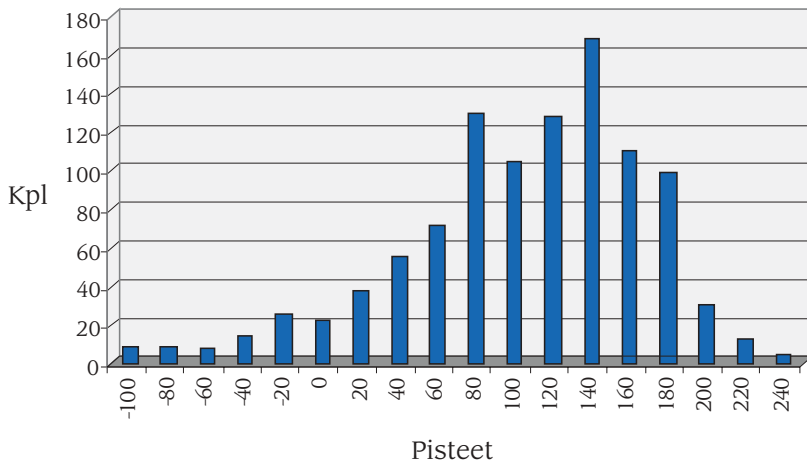
Taulukko 8. Luonnetestitulasto 1991-2001.

Synt. vuosi	Synt. kpl	+3 kpl	+2 kpl	+1 kpl	-1 kpl	Kesk. kpl	Vuosi	Hyv. %	Hyl. %	Testaus %
1991	590		31	44	18	2	1991	78,9 %	21,1 %	16,1 %
1992	555		34	38	15	2	1992	80,9 %	19,1 %	16,0 %
1993	833		36	39	20	1	1993	78,1 %	21,9 %	11,5 %
1994	661	1	33	22	15		1994	78,9 %	21,1 %	10,7 %
1995	509		44	28	10	1	1995	86,7 %	13,3 %	16,3 %
1996	400		24	23	12		1996	79,7 %	20,3 %	14,8 %
1997	227		13	9	6		1997	78,6 %	21,4 %	12,3 %
1998	255		16	14	3	2	1998	85,7 %	14,3 %	13,7 %
1999	207		2	4	1		1999	85,7 %	14,3 %	3,4 %
2000	230						2000	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Total	4467	1	233	221	100	8	563	80,8 %	19,2 %	12,6 %

Taulukko 9. Luonnetestien tulokset osa-alueittain 1974-2001.

	Testit 9.11.1974 - 31.12.1995						Testit 1.1.1996 - 31.12.2001					
	3	2	1	-1	-2	-3	3	2	1	-1	-2	-3
Toimintakyky	0 0,0 %	<u>51</u> 7,6 %	362 53,8 %	228 33,9 %	31 4,6 %	1 0,1 %	2 0,5 %	<u>47</u> 12,6 %	214 57,5 %	98 26,3 %	11 3,0 %	0 0,0 %
Terävyys	<u>183</u> 27,2 %	41 6,1 %	<u>441</u> 65,5 %	1 0,1 %	4 0,6 %	3 0,4 %	<u>98</u> 26,3 %	19 5,1 %	<u>253</u> 68,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	2 0,5 %
Puolustushalu	<u>247</u> 36,7 %	55 8,2 %	259 38,5 %	107 15,9 %	5 0,7 %	0 0,0 %	<u>169</u> 45,4 %	<u>38</u> 10,2 %	115 30,9 %	44 11,8 %	1 0,3 %	5 1,3 %
Taistelutahto	<u>143</u> 21,2 %	<u>335</u> 49,8 %	24 3,6 %	137 20,4 %	34 5,1 %	0 0,0 %	<u>130</u> 34,9 %	<u>168</u> 45,2 %	16 4,3 %	49 13,2 %	6 1,6 %	3 0,8 %
Hermorakenne	<u>0</u> 0,0 %	<u>23</u> 3,4 %	532 79,0 %	97 14,4 %	17 2,5 %	4 0,6 %	<u>1</u> 0,3 %	<u>33</u> 8,9 %	298 80,1 %	37 9,9 %	3 0,8 %	0 0,0 %
Temperamentti	<u>192</u> 28,5 %	<u>264</u> 39,2 %	96 14,3 %	118 17,5 %	3 0,4 %	0 0,0 %	<u>156</u> 41,9 %	<u>91</u> 24,5 %	91 24,5 %	33 8,9 %	1 0,3 %	0 0,0 %
Kovuus	<u>101</u> 15,0 %	1 0,1 %	371 55,1 %	1 0,1 %	194 28,8 %	5 0,7 %	<u>62</u> 16,7 %	0 0,0 %	241 64,8 %	0 0,0 %	67 18,0 %	2 0,5 %
Luokse- päästävyys	<u>267</u> 39,7 %	295 43,8 %	95 14,1 %	15 2,2 %	0 0,0 %	1 0,1 %	<u>275</u> 73,9 %	84 22,6 %	2 0,5 %	9 2,4 %	2 0,5 %	0 0,0 %

Taulukko 10. Luonnetestien pistejakauma.

Taulukko 11. Siitokseen käytettyjen urosten luonnetestitulokset vuosittain 1991-2001.

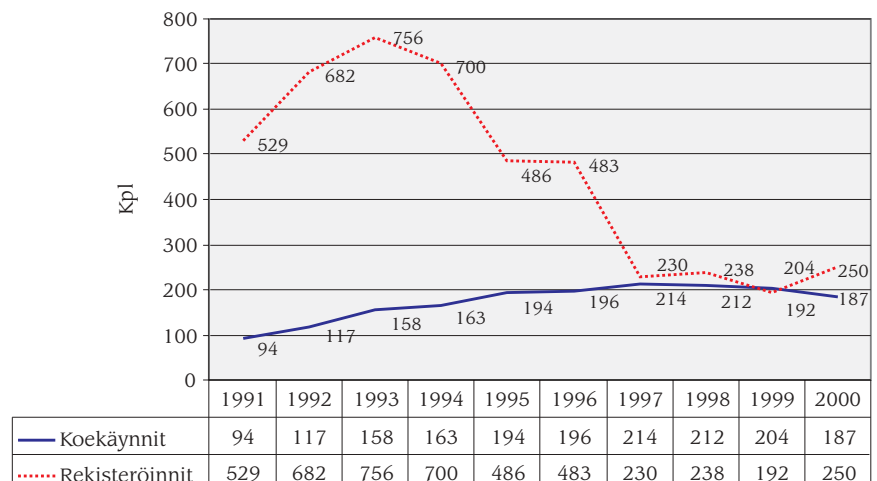
LTE	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Yhteensä
+2, +3 isä	78 16,7 %	159 30,5 %	287 35,7 %	317 49,4 %	288 58,3 %	131 35,9 %	125 66,1 %	55 27,6 %	51 37,8 %	48 30,8 %	17 23,0 %	1556 38,4 %
+1 isä	131 28,0 %	146 28,0 %	174 21,6 %	92 14,3 %	85 17,2 %	121 33,2 %	13 6,9 %	36 18,1 %	14 10,4 %	17 10,9 %	13 17,6 %	842 20,8 %
Hylätty isä	29 6,2 %	3 0,6 %	19 2,4 %	20 3,1 %	42 8,5 %	20 5,5 %	14 7,4 %	4 2,0 %	0 0,0 %	10 6,4 %	4 5,4 %	165 4,1 %
Isällä ei testiä	230 49,1 %	213 40,9 %	325 40,4 %	213 33,2 %	79 16,0 %	93 25,5 %	37 19,6 %	104 52,3 %	70 51,9 %	81 51,9 %	40 54,1 %	1485 36,7 %
Isän tulos ei tiedossa	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %
Hyväksytty isä %	44,7 %	58,5 %	57,3 %	63,7 %	75,5 %	69,0 %	73,0 %	45,7 %	48,1 %	41,7 %	40,5 %	59,2 %
Hylätty isä %	6,2 %	0,6 %	2,4 %	3,1 %	8,5 %	5,5 %	7,4 %	2,0 %	0,0 %	6,4 %	5,4 %	4,1 %
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

IV H PALVELUSKOIRAKOETILASTOT

Dobermann on koekentillä hieman aliedustettu. Rekisteröinteihin nähden olisi toivottavaa, että kilpailevia koiria olisi enemmän. Tilanne on kuitenkin koko ajan muuttumassa parempaan suuntaan. Rekisteröintien raju vähentyminen ei ole näkynyt koesuoritusten laskuna. Taulukossa 12 eri koirien koesuoritusten määrä vuosittain. Sama koira on siis mukana useamman eri vuoden suorituksissa. Mukana ei ole TOKO- eikä Agility-tuloksia.

Noin 10% dobermanneista käy kokeissa ja kaksi kolmasosaa kokeissa käyvistä koirista saavuttaa koulutustunnuksen. Noin 1% rekisteröinnistä saa jossain vaiheessa tuloksen voittajaluokassa. Luku on suunnilleen sama kuin saksanpaimenkoirilla ja rottweilereilla. Hieman enemmän kuin bokserilla tai hovawartilla, mutta selvästi vähemmän kuin suursnautserilla tai malinoisilla.

Taulukko 12. Koekäynnit vs. rekisteröinnit 1991-2001.

IV I HD - TILASTOT

Dobermannin HD-prosentti on vaihdellut 1990-luvulla 15% molemmin puolin lukuun ottamatta vuonna 1998 syntyneitä koiria, joiden sairausprosentti on lähes 30%! Kuvausprosentti on keskimäärin noin 30%. Taulukossa 13 HD-tilasto vuosina 1991 - 2001 syntyneistä dobermanneista.

Vuosina 1991-2000 syntyneiden kotimaisten kasvattien sairausprosentti on 16,1% ja vastaavina vuosina syntyneiden tuontikoirien 21,0%. Tuontikoirien sairausprosentti on liki kolmanneksen suurempi, mikä kertoo myös siitä, että arvostelumme Suomessa on erittäin kireää, mutta myös sen, että lonkkaniveldysplasiaa esiintyy eurooppalaisessa kannassa enemmän kuin eri maiden lonkkakuvaustilastot antavat ymmärtää.

Taulukossa 14 on vuosina 1991 - 2001 siitokseen käytettyjen urosten HD-tulokset vuosittain. Prosentti-osuudet on laskettu rekisteriin vietyjen kotimaassa kasvatettujen jälkeläismäärien mukaan. Mukaan ei ole laskettu tuontikoiria. 1990-luvun aikana vain alle 2% pennuistamme on lonkiltaan sairas isä.

Taulukko 13. HD-tilasto 1991-2001.

Synt. vuosi	Synt. kpl	A kpl	B kpl	C kpl	D kpl	E kpl	Vuosi	Terve %	HD %	Kuvaus %
1991	590	101	48	25	11	1	1991	80,1 %	19,9 %	31,5 %
1992	555	108	40	17	6		1992	86,5 %	13,5 %	30,8 %
1993	833	126	44	29	5		1993	83,3 %	16,7 %	24,5 %
1994	661	82	50	18	3	1	1994	85,7 %	14,3 %	23,3 %
1995	509	68	67	26	2		1995	82,8 %	17,2 %	32,0 %
1996	400	42	57	17	2		1996	83,9 %	16,1 %	29,5 %
1997	227	25	18	8	1		1997	82,7 %	17,3 %	22,9 %
1998	255	29	31	18	7		1998	70,6 %	29,4 %	33,3 %
1999	207	25	26	12			1999	81,0 %	19,0 %	30,4 %
2000	230	19	13	1	1		2000	94,1 %	5,9 %	14,8 %
Total	4467	625	394	171	38	2	1230	82,8 %	17,2 %	27,5 %

Taulukko 14. Siitokseen käytettyjen urosten HD-tulokset vuosittain 1991-2001.

HD	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Yhteensä
A-lonkkainen isä	416 88,9 %	451 86,6 %	736 91,4 %	574 89,4 %	460 93,1 %	253 69,3 %	159 84,1 %	178 89,4 %	93 68,9 %	115 73,7 %	37 50,0 %	3472 85,8 %
B-lonkkainen isä	39 8,3 %	31 6,0 %	58 7,2 %	57 8,9 %	34 6,9 %	112 30,7 %	18 9,5 %	21 10,6 %	32 23,7 %	32 20,5 %	37 50,0 %	471 11,6 %
C-lonkkainen isä	13 2,8 %	8 1,5 %	11 1,4 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	11 5,8 %	0 0,0 %	10 7,4 %	9 5,8 %	0 0,0 %	62 1,5 %
D-lonkkainen isä	0 0,0 %	9 1,7 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	9 0,2 %
Isän tulos ei tiedossa	0 0,0 %	22 4,2 %	0 0,0 %	11 1,7 %	0 0,0 %	0 0,0 %	1 0,5 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	34 0,8 %
Terve isä %	97,2 %	92,5 %	98,6 %	98,3 %	100,0 %	100,0 %	93,7 %	100,0 %	92,6 %	94,2 %	100,0 %	97,4 %
Sairas isä %	2,8 %	3,3 %	1,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	5,8 %	0,0 %	7,4 %	5,8 %	0,0 %	1,8 %
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

IV J PHTVL/PHPV - TILASTOT

Silmäsairausprosentti on kasvanut huomasti biomikroskoopin käyttöönotton myötä. Sairauden lisääntymisestä ei kuitenkaan liene kysymys vaan lähinnä ilmiöstä "tieto lisää tuskaa". Taulukossa 15 silmäpeilaustilasto vuosina 1991 - 2001 syntyneistä dobermanneista.

Taulukossa 16 on vuosina 1991 - 2001 siitokseen käytettyjen urosten PHTVL/PHPV-tulokset vuosittain. Prosenttiosuudet on laskettu rekisteriin vietyjen kotimaassa kasvatettujen jälkeläismäärien mukaan. Mukaan ei ole laskettu tuontikoiria.

Noin viidenneksellä 1900-luvulla syntyneistä pennuista on silmiltään sairas isä. Sairauden kitkemiseksi tähän on syytä kiinnittää tulevaisuudessa huomiota.

Taulukko 15. PHTVL/PHPV-tilasto 1991-2001.

Synt. vuosi	Synt. kpl	Terve kpl	1 aste kpl	2 aste kpl	3 aste kpl	4 aste kpl	Vuosi	Terve %	PHTVL %	Peilaus %
1991	590	126	31	3			1991	78,8 %	21,3 %	27,1 %
1992	555	96	24	2	1		1992	78,0 %	22,0 %	22,2 %
1993	833	137	34	3			1993	78,7 %	21,3 %	20,9 %
1994	661	87	42	1	1	2	1994	65,4 %	34,6 %	20,1 %
1995	509	92	41	3			1995	67,6 %	32,4 %	26,7 %
1996	400	59	33	1	1		1996	62,8 %	37,2 %	23,5 %
1997	227	41	14				1997	74,5 %	25,5 %	24,2 %
1998	255	51	34	1			1998	59,3 %	40,7 %	33,7 %
1999	207	35	22	1			1999	60,3 %	39,7 %	28,0 %
2000	230	27	5				2000	84,4 %	15,6 %	13,9 %
Total	4467	751	280	15	3	2	1051	71,5 %	28,5 %	23,5 %

Taulukko 16. Siitokseen käytettyjen urosten PHTVL/PHPV-tulokset vuosittain 1991-2001.

PHTVL	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	Yhteensä
Terve	394 84,2 %	436 83,7 %	652 81,0 %	506 78,8 %	346 70,0 %	239 65,5 %	114 60,3 %	139 69,8 %	88 65,2 %	90 57,7 %	64 86,5 %	3068 75,8 %
1 asteen isä	22 4,7 %	51 9,8 %	132 16,4 %	125 19,5 %	136 27,5 %	126 34,5 %	62 32,8 %	60 30,2 %	37 27,4 %	43 27,6 %	10 13,5 %	804 19,9 %
2-6 asteen isä	8 1,7 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	8 0,2 %
Isällä ei tulosta	39 8,3 %	9 1,7 %	0 0,0 %	11 1,7 %	0 0,0 %	0 0,0 %	1 0,5 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	0 0,0 %	60 1,5 %
Isän tulos ei tiedossa	5 1,1 %	25 4,8 %	21 2,6 %	0 0,0 %	12 2,4 %	0 0,0 %	12 6,3 %	0 0,0 %	10 7,4 %	23 14,7 %	0 0,0 %	108 2,7 %
Terve isä %	84,2 %	83,7 %	81,0 %	78,8 %	70,0 %	65,5 %	60,3 %	69,8 %	65,2 %	57,7 %	86,5 %	75,8 %
Sairas isä %	6,4 %	9,8 %	16,4 %	19,5 %	27,5 %	34,5 %	32,8 %	30,2 %	27,4 %	27,6 %	13,5 %	20,1 %
	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

IV K CAH - TILANNE

80-luvun lopun ja 90-luvun alun vaikealta näyttävän CAH tilanteen jälkeen, ongelmamme näyttävät ulkonaisesti kadonneen. PEVISA:n verinäytetestiä avulla on löydetty useita jalostuskäyttöön aiottuja, mutta testauskin/biopsioin sairaaksi todettuja koiria. Koirat on poistettu jalostuksesta. Dobermannin geneettinen pohja on karanteeni-järjestelmän purkautumisen myötä myös lähes totaalisesti muuttunut. Vanhat ongelmalinjamme jäivät itsestään pois.

Euroopasta saadun materiaalin mukana tuli kuitenkin uusia CAH koiria. ALAT testit estivät tehokkaasti koirien jalostuskäytön, mutta osoittivat, että sairaus ei ole vain suomalainen ongelma. Päinvastoin, Hollannissa Utrechtin yliopiston tehdyssä oireettomien hollantilaisdobermannien tutkimuksessa 90-luvun lopussa, kliinisesti terveiden koirien joukosta löydettiin vielä suurempi % piilevästi sairaita koiria, kuin omasta materiaalistamme saatu tulos osoitti!

Oma PEVISA järjestelmämme tänä päivänä on melko hyvä, mutta puutteena on, että kohonneiden ALAT arvojen jatkotutkimus jää tekemättä. Kohonneiden ALAT arvojen merkitys mahdollisena CAH:n markerina jää epäselväksi. Toinen epäkohta on, että jäsenistön tutkimusaktiiviteetti on liian alhainen ja kohdistuu liian voimakkaasti nuoriin koiriin. Nämä epäkohdat estävät SDY:tä määrittämistä mahdollisia ongelmalinjoja ja antaa yleensäkin liian positiivisen kuvan sairaustilanteesta, jossa nyt olemme uuden vuosituhannen alussa. CAH on edelleen kytevä aikapommi, jonka aggressiivisuuden olemme pienen suljetun populaatiomme ja jalostustyön vinoutumien johdosta kokeneet 70-80 luvulla.

IV L VON WILLEBRANDTIN TAUTI

Von Willebrandtin taudin kohdalla viisastumme ehkä tulevaisuudessa, kun lisääntyneet DNA testaukset antavat yhdistykselle paremman lähtökohdan päätösten teolle. USA:n tilastoissa sairaus on erittäin laajalle levinnyt. Euroopan tilanne saattaa olla jonkin verran toisenlainen johtuen erilaisesta koirakannasta.

IV M KARDIOMYOPATIA

Rotuyhdistys on ylläpitänyt kyselyä jäsenistölleen dobermannilla esiintyvistä sairauksista, ja kyselyn mukaan näyttää siltä, että kardiomyopatia on eräs suurimpia tulevaisuuden ongelmia. Äkilliset kuolemantapaukset tai selkeät kardiomyopatiaa sairastavat yksilöt tuntuvat selvästi lisääntyneen vuosikymmenen kuluessa. Erillinen kyselytutkimus kardiomyopatian yleisyydestä on käynnistymässä.

IV N KAULARANGAN INSTABILITEETIN AIHEUTTAMAN WOBBLER-SYNDROOMA

Wobbler on vika, joka selkeimmin häiritsee työpainotteisten koirien käyttöä. Ongelman laajuus on hämärän peitossa. USA:n ja eräiden eurooppalaisten tutkimustulosten perusteella sairaus saattaisi olla varsin yleinen, vaikka harvemmin aiheuttaa näkyviä kliinisiä oireita. Koiramateriaalin eroista johtuen yhtäläisyysmerkkien vettäminen on mahdotonta.

V JALOSTUSORGANISAATIO

Toimikunnan nimeäminen

- Yhdistyksen hallitus asettaa ja lakkauttaa toimikunnat sekä määrää niiden tehtävät.
- Hallitus nimeää vuoden alussa puheenjohtajan, joka valitaan yhdeksi vuodeksi, ja vähintään kolme (3) jäsentä (jalostustoimikunta neljä (4) jäsentä), jotka valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Nimitetty toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan ja sihteerin, joka voi myös olla toimikunnan ulkopuolelta.

Jäsenet

- Hallitus voi toimikauden aikana täydentää toimikuntaa jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusilla jäsenillä tai eroavien / erotettujen tilalle. Hallitus voi kesken kauden - painavista syistä - erottaa toimikunnan jäseniä.
- Toimikuntien jäsenten tulee hoitaa tehtävänsä huolellisesti ja huolehtia, että toimikunnan käytössä oleva yhdistyksen omaisuus hoidetaan luotettavalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Toimikunta nimeää itselleen tarvittavan määrän avustajia.

Kokoukset ja pöytäkirjat

- Toimikunta kokoontuu puheenjohtajan ja hänen ollessa estyneenä varapuheenjohtajan kutsusta.
- Toimikuntien kokouksista on pidettävä pöytäkirjaa, jonka allekirjoittavat puheenjohtaja ja sihteeri. Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti.
- Kopio pöytäkirjasta on toimitettava hallitukselle kuukauden kuluessa kokouksesta.
- Virallisille tahoille lähetettävistä anomuksista ja yhdistystä taloudellisesti sitovista anomuksista on ensin keskusteltava hallituksen kanssa.
- Kokouspalkkioita ei makseta.

Toimintasuunnitelma ja talousarvio

- Toimintaa varten toimikunnat laativat vuosittain seuraavan vuoden talousarvion ja toimintasuunnitelman hallitukselle syyskuun loppuun mennessä.
- Edellisen vuoden talous- ja toimintakertomus toimitetaan hallitukselle helmikuun loppuun mennessä.
- Toimikunnat toimivat hallituksen alaisina ja päättävät omasta toiminnastaan toimintasuunnitelmansa, talousarvionsa ja sääntöjensä puitteissa.

Päätösvaltaisuus ja äänestys

- Toimikunta on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä on paikalla, joista yksi on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.
- Toimikunnan kokouksissa asiat ratkaistaan tarvittaessa äänestyksellä. Äänen mennessä tasan ratkaisee kokouksen puheenjohtajan kannattama mielipide.

Edellytykset

- Jalostustoimikuntaan nimettäviltä jäseniltä edellytetään rotuyhdistyksen yhtäjaksoista viiden (5) vuoden jäsenyyttä.
- Jalostustoimikuntaan nimettävien pitäisi edustaa monipuolista dobermannrodun, jalostuksen ja rotumääritelmän tuntemusta (esim. ulkomuototuomarikurssi, pk-tuomarikurssi, kasvattajan peruskurssi, jalostuksen peruskurssi, kasvattaja).

Tehtävät

- Toimikunnan tehtävänä on ohjata rodun jalostusta Suomessa. Tavoitteena on mahdollisimman yhteiskuntakelpoinen, terve ja anatomisesti rotumääritelmää vastaava dobermanni.
- Jalostustoimikunta vastaa yhdistyksen virallisten luonne- ja ZTP-testien järjestämisestä.

VI TOIMEENPANO-OHJELMAT

VI A ANATOMIA

Anatomia on dobermannilla, kuten lähes kaikilla muillakin roduilla kaikkein kontrolloiduin alue jalostustyössä. Tällä sektorilla onkin syytä antaa kasvattajille mahdollisimmat vapaat kädet toimia oman näkemyksensä mukaisesti. Tulosten varmuuteen ja vakaaseen kehitykseen olisi pyrittävä vaikuttamaan mm. ulkomuototuomareiden jatkuvalla kouluttamisella.

VI B LUONNE

SDY on tasaisin välein omilla päätöksillään palauttanut yhdistyksen jäsenille luonnetestien osallistumismaksut. Tämä järjestelmä olisi oltava käytössä niin runsaasti kuin mahdollista taloudellisten resurssien antaessa myöden. Jalostuksessa olisi pääpaino asetettava hyvähermoisille ja ystävällisille koirille, joilla on suhteellisen korkea ärsytyskynnys. Luonnetestin lopputuloksia tuijottamalla ei kehitystä luonteen jalostuksessa synny. Runsas testaaminen ja jälkeläisanalyysit ovat ainoa ja varmin tie jatkuvaan ja kestävään luonteen paranemiseen.

VI C KÄYTTÖMINAISUUDET

Käyttöominaisuuksien ylläpito ja parantuminen ovat suora seuraus dobermannin luonteen kehittymisestä. Tervepäinen koira on myös käyttökelpoinen koira. Yhdistyksen tulee edistää nuorten koirien koulutusta ja aktiivisella toiminnalla patistaa jäseniään palveluskoiratoiminnan piiriin.

VI D TERVEYS

VI D 1 Lonkkaniveldysplasia

Lonkkaniveldysplasia (HD) kuuluu PEVISA-määräysten piiriin. Muita jalostusta rajoittavia määräyksiä ei ole syytä tehdä. Toivottavaa kuitenkin olisi, että C-lonkkaisten koirien käyttö jalostuksessa rajoitettaisiin hajata-pauksiin.

VI D 2 Silmänsairaus PHTVL/PHPV

Silmänsairaus (PHTVL/PHPV) kuuluu PEVISA-määräysten piiriin. Muita jalostusta rajoittavia määräyksiä ei ole syytä tehdä. Toivottavaa kuitenkin olisi, että 1-asteen koiria käytettäessä olisi toinen osapuoli täysin terve.

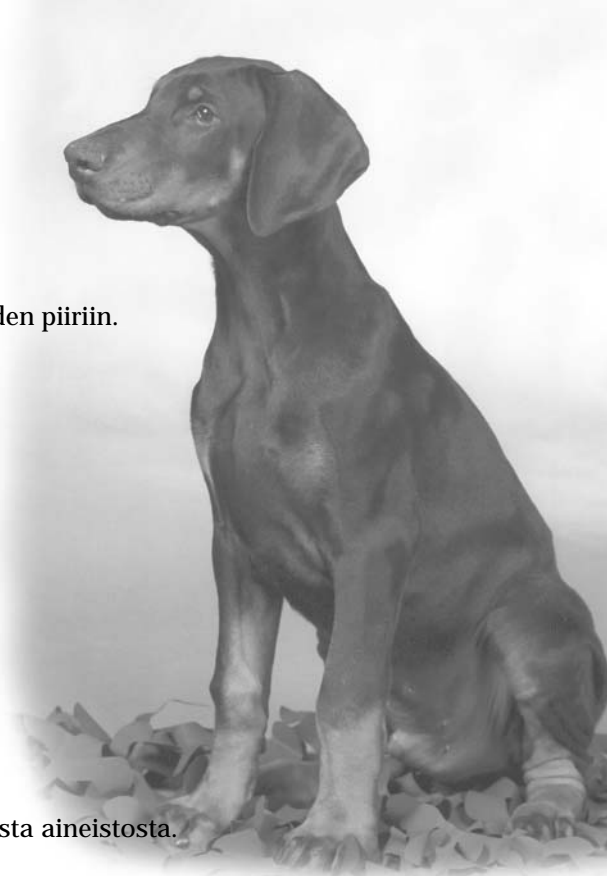
VI D 3 Krooninen aktiivinen hepatiitti

Krooninen aktiivinen hepatiitti (CAH) kuuluu PEVISA-määräysten piiriin. Muita jalostusta rajoittavia määräyksiä ei ole syytä tehdä.

VI E YLEISTÄ

Asetettuihin jalostustavoitteisiin pyritään:

1. **KERÄÄMÄLLÄ**
Mahdollisimman suuri joukko kasvattajia sitoumuskasvattajuuden piiriin.
2. **NOUDATTAMALLA**
SKL:n jalostukseen liittyviä määräyksiä ja ohjeita.
SPKL:n sääntöjä ja ohjeita.
SDY:n sääntöjä ja ohjeita.
Pentuvälityksessä sovellettavia ohjeita.
3. **JÄRJESTÄMÄLLÄ**
Jalostukseen liittyviä luentoja.
Tarvittavia jälkeläistarkastuksia ja katselmuksia.
4. **ANTAMALLA**
Tarvittavaa informaatiota kasvattajille ja rodun harrastajille.
5. **YLLÄPITÄMÄLLÄ**
ATK-pohjaista tiedosta kaikesta dobermannjalostusta palvelevasta aineistosta.

Tähän tavoiteohjelmaan voidaan tehdä tarpeellisia muutoksia ja korjauksia jalostustoimikunnan ehdotuksesta hallituksen päätöksellä.

SANASTO

PEVISA Suomen Kennelliiton "Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma"

CAH, Chronic active hepatitis / krooninen aktiivinen hepatiitti, myös **DH**, Dobermannin hepatiitti; Pitkäaikainen aktiivinen, tuntemattomista syistä johtuva maksatulehdus, joka johtaa maksasolujen tuhoutumiseen ja maksakirroosiin.

ALAT, Alaniiniaminotransferaasi. Maksassa esiintyvä entsyymi, jonka pitoisuus veri-plasmassa suurenee hepatiitin mutta myös muiden maksasairauksien yhteydessä.

Kardiomyopatia, cardiomyopathy, dobermannin dilatoiva kardiomyopatia. Sydänlihassairaus, jolle on ominaista sydänlihaksen supistusvoiman heikkeneminen, sydämen laajeneminen ja sydämen vajaatoiminta.

PHTVL/PHPV, Persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/Persistent hyperplastic primary vitreous. Pysyvästi olemassa oleva, joskus paheneva, sikiöaikaisen verisuonituksen jäänteiden aiheuttama kehityshäiriö silmän takaosassa.

Von Willebrandtin tauti, perinnöllinen verenvuototautiryhmä, jossa useampia, erilaisista vajavuuksista johtuvia, toisistaan poikkeavia oireryhmiä. Dobermannille tyypillinen on ryhmä 1.

Genetiikan termejä

Kromosomi, geenit sisältävä DNA molekyyleistä ja valkuaisaineista koostuva, solun tumassa sijaitseva, sauvaomainen kappale.

Geeni, perintötekijä, DNA:n jakso, joka koodittaa yhden tietyn aminohapoista koostuvan peptidiketjun, polypeptidin muodostumisen. Yksi tai useampi peptidiketju muodostaa valkuaisaineen, joka toimii elimistössä rakennusaineena, entsyyminä jne.

Geenilokus, tietyn geenin paikka kromosomissa

Homotsygotia, samaperintäisyys, vantageenit kromosomeissa ovat samanlaisia

Heterotsygotia, eriperintäisyys, vantageenit kromosomeissa ovat erilaiset

Genotyyppi, perimä, yksilön geenien kokonaisuus

Fenotyyppi, ilmiasu, yksilössä havaittavat ominaisuudet, jotka perustuvat genotyypin ja ympäristön yhteisvaikutukseen.

Populaatio, tietyn alueen yksilöistä rakentunut eläinjoukko

Geenipooli, populaation koko geenistö

Efektiivinen populaatiokoko, tehollinen populaatiokoko,

Populaatiogenetiikka, perinnöllisyystieteen ala, jossa tutkitaan geenien esiintymistä eläinjoukoissa.

Diversiteetti, monimuotoisuus

www.sdy.fi

Tämä tavoiteohjelma on hyväksytty Suomen Dobermannyhdistys Ry:n yleisessä kokouksessa 14.4.2002
Copyright © 2002 SDY Jalostustoimikunta
Kiitos kuvista: Nicoletta Musilli, Leila Piironen, Paavo Tammentie, Hanna Helynen.